



rozsafuzerkiralyneja.hu család.ro



Az Európai Unió  
társfinanszírozásával

2021-1-HU01-KA210-ADU-000035049

Családpasztorációs animátorok képzését megalapozó  
tapasztalatcsere és pilotképzés

## KERESZTES ILONA: AZ ÉLET VÉDELMÉRŐL

*„A teremtmény a Teremtő nélkül elenyészik ..., ha Istenről megfeledkeznek, maga a teremtmény érthetatlenné válik” (II. Vatikáni Zsinat)*



2023

Az Európai Unió finanszírozásával. Az itt szereplő vélemények és állítások a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Unió vagy az Európai Oktatási és Kulturális Végrehajtó Ügynökség (EACEA) hivatalos álláspontjával. Sem az Európai Unió, sem az EACEA nem vonható felelősségre miattuk.

## **Kedves Olvasó!**

Jelen dokumentum a 2021-1-HU01-KA210-ADU-000035049 számú, „Családpasztorációs animátorok képzését megalapozó tapasztalatcsere és pilotképzés” című Erasmus+ projekt keretében lezajlott pilotképzés 6 elméleti moduljából az 5. Életvédelem modul anyagát tartalmazza.

A családpasztorációs animátorok szemléletformáló és gyakorlati alapképzése hat fontos témát és sok-sok gyakorlati tudnivalót ölelt fel. A képzést és jelen anyagot elsősorban annak ajánljuk:

- aki már valamilyen családpasztorációs szolgálatot végez és szeretne fejlődni, töltődni, továbbképzésen részt venni,
- aki szívesen szolgálna a környezetében lévő házaspárok, családok felé valamilyen formában, a keresztény alapelvek figyelembevételével,
- akit érdekel a családpasztoráció, ill. az Egyház házasságról, családi életről szóló tanítása, útmutatása.

A képzés és jelen anyag elsősorban a lelkipásztori szolgálathoz nyújt szakmai segítséget a családpasztoráció különböző tevékenységi területeihez kapcsolódó teológiai és pszichológiai ismeretek kombinálásával.

A 21. század pasztorációs problémáinak teológiai-pszichológiai áttekintése során a résztvevők és olvasók támpontokat kapnak ahhoz, hogy jobban felismerjék és megértsék a hozzájuk forduló emberek és csoportok problémáit, hogy segíteni tudják őket lelki fejlődésük útján.

Korunk megváltozott kihívásait szem előtt tartva a képzés célja segítséget nyújtani a közösségi és egyéni lelkipásztori feladatokhoz. További cél a résztvevők mentálhigiénéjének erősítése és a kapcsolatteremtéshez szükséges készségeik fejlesztése.

### *Általános szempontok a képzési anyag használatához*

Jelen szakmai anyag elsősorban olyan házaspárok és személyek képzésére szolgál, akik más házaspárokat, családokat szeretnének kísélni, támogatni az egyes plébániák vagy egyházmegyei családpasztorációs programok keretében, ezért a képzési anyag a keresztény etikát és a Katolikus Egyház tanítását tükrözi.

### *Gyakorlati szempontok a képzési anyag használatához*

Az anyag alapvetően csoportos képzésre van tervezve de egyéni önképzésre is használható.

Amennyiben jelen anyagot csoportos képzés megtartásához használják fel, ajánlott, hogy a képzést (különösen az önismereti és biblikus-teológiai részeket) lehetőleg az adott szakterület szakembere tartsa. Az egyes modulok anyagai egymástól függetlenül használhatóak. A képzés időbeosztása a szükségleteknek megfelelően alakítható ki.

### *A képzési anyag tulajdonjoga*

Jelen képzési anyag az Erasmus+ program feltételrendszerének megfelelően szabadon használható, azonban a használat során mindig meg kell jeleníteni a képzési anyag származási helyét. Jelen anyag alapján tartott képzést nonprofit módon kell megszervezni (nem ideértve az esetleges terem, szállás, étkezés költségeit). Az egyes fejezetek tartalmának tudományos és szakmai megfelelőségéért a fejezetek szerzői felelősek. Szervezeti használat esetén értesítést kérünk az [iroda@rozsafuzerkiralyneja.hu](mailto:iroda@rozsafuzerkiralyneja.hu) email címre (mely szervezet, milyen formában, milyen célcsoport számára használta fel).

Sok áldást és örömet kívánunk a családok ügyét felvállaló önkéntesek szolgálatára!

– a projekt munkatársai –

## Bevezetés

Hívó emberként tisztában vagyunk azzal, hogy az élet a Teremtő ajándéka, mégis - az orvostudomány fejlődésének eredményeként - hajlamosak vagyunk elhinni, hogy ebbe a folyamatba az embernek egyre nagyobb beleszólása van.

A gyermek érkezésétől való félelem és a gyermek iránti vágy annyira erős mindannyiunkban, hogy azt gondolhatjuk, mindkét szándék feljogosít bennünket arra, hogy rendelkezünk egy emberi életről. Hajlamosak vagyunk azt feltételezni, hogy az élet nem kötelező, ha nem akarjuk, de mindenképpen jár, ha kívánjuk. Sokan azt gondolják, hogy a „tolerancia”, a „segítőkészség”, a „megértés”, az „irgalom” jegyében átvehetik a döntést a Teremtőtől.

**Ha nem értjük meg az ember érkezésének mikéntjét és fejlődésének folyamatát, nem érthetjük meg a katolikus egyház emberi étellel, emberi méltósággal kapcsolatos tanítását sem.**

A Családpasztorációs képzés Életvédelem modulja arra készíti fel a résztvevőket, hogy megértsék az emberi élet egészének értékét, szépségét és ennek védelmét képviselni tudják a későbbi munkájuk során.

Az emberi élet mibenlétének megítélése a társadalmi gondolkodásban, a jogszabályokban nem egyértelmű. A jogrendszer nem teszi egyértelművé, hogy mikor kezdődik az emberi élet. Bár magzatként már jogalannak számít egy gyermek, de személyiségi joga csak a születéskor lesz. Más képvisel erről a kérdéstről az orvostudomány, a politikai döntéshozás, a joggyakorlat és az egyes emberek személyes véleménye. Annak ellenére, hogy az orvostudomány és a biológiai tények egyértelműsítik, hogy a fogantatás pillanatában létrejön egy megismételhetetlen ember, a társadalmak joggyakorlata és az egyéni döntések ill. ezzel kapcsolatos elvárások figyelmen kívül hagyják ezeket a tényeket.

**A Katolikus Egyház útmutatása az emberi étellel kapcsolatban az orvostudomány eredményeire támaszkodó és a Szentírás alapján álló világos tanítás, amely olyan irányelveket fogalmaz meg, amelyeknek betartása méltó életkörülményeket eredményez az ember számára bármely életkorban és bármely egészségi állapotban.**

Az útmutatás érvényes mindenütt a világon. Nem kötődik földrajzilag, közigazgatásilag behatárolható helyhez. Nem tesz különbséget semmi módon az emberek között. Tanításának alapja az a szeretet, amellyel a Teremtő az embert megalkotta és szeretetével folyamatosan elhalmozza.

Célunk, hogy a képzés résztvevői megértsék ezt a tanítást, és képessé váljanak arra, hogy továbbadják a megszerzett tudást. Arra kérjük és arra készítjük fel őket, hogy beszélni tudjanak az élet védelméről és többféle műfajban is képesek legyenek teret adni az étellel kapcsolatos kérdések tárgyalásának (előadások, workshopok, filmvetítés, vitaestek, média-jelenlét).

*Szent Kalkuttai Teréz anya imája*

*Uram, vezess engem a halálból az életre - a hazugságból az igazságra!*

*Vezess engem a kétségbeesésből a reménységre - a félelemből a bizalomra!*

*Vezess engem a gyűlöletből a szeretetre - a háborúból a békébe!*

*Engedd, hogy béke töltse el a szíveinket, a mi világunkat, és az egész világmindenséget!*

*Béke, Béke, Béke! Amen*

Ez az ima gyönyörűen összefoglalja és kifejezi a megfelelő hozzáállást az élet szeretetéhez és tiszteletéhez.

## 1. Az élet keletkezése

**SZEMELVÉNY:** Film a fogantatásról<sup>1</sup> (16 perc megtekintés élő narrációval. Ha kevés az idő, elég a 12. heti állapotig nézni. A film csak zenei aláfestéssel rendelkezik, ez lehetővé teszi, hogy a hozzáfűzött narrációt a csoport érettsége, jellege szerint fogalmazzuk meg. Ha valaki nem szívesen narrálja a filmet, elérhető az interneten a film feliratos változata<sup>2</sup>. Ez kicsit másképp van összevágva és más az aláfestő zene is. Mindkét megoldás jó.)

Az étellel kapcsolatos kérdéseket addig nem tudjuk megválaszolni, amíg nem tisztázunk, hogy mikor és hogyan kezdődik az élet.

A gyermek élete akkor kezdődik, amikor a két ivarsejt örökítő anyaga összeolvad egymással. Ez a fogantatás pillanata. Minden olyan kérdést, amely az ember életével kapcsolatos, ennek ismeretében és ennek tiszteletben tartásával lehet csak eldönteni.

## 2. Társadalmi gondolkodás az életről I. rész

Sokáig úgy gondolták az emberek, hogy az istenek jóindulata emberáldozatok árán szerezhető meg. Az ember és istenek, az ember és Isten kapcsolatát a félelem jellemezte.

Krisztus megtestesülése és megváltó áldozata óta tudhatjuk, hogy a Isten nem kívánja, hogy feláldozzuk magunkat a kedvéért. Éppen ellenkezőleg, maga vált áldozattá azért, hogy minket megszólíthasson, velünk lehessen. A Teremtő és az ember kapcsolatát a szeretet és az élet jellemzi.

Isten az életet adta nekünk és az élet feltétlen tiszteletét kéri tőlünk. Ez szűrhető le a Szentírásból és Szent II. János Pál pápa Evangelium Vitae c. enciklikájából is<sup>3</sup>.

### 2.1. A Biblia az emberi életről<sup>4</sup>

Nem újdonság, hogy a gyermek élete és sorsa a felnőttek érdekeinek volt kiszolgáltatva. A Biblia is leír ilyen történeteket: „Egyiptom királya ezt a parancsot adta a héberek bábáinak, akik közül az egyiket Sifrának, a másikat Puának hívták: „Amikor a héber asszonyok mellett segédkeztek, figyeljete jól a két nemre: ha fiú, öljétek meg, ha leány, hagyjátok életben. A bábák azonban félték az Istent. Nem engedelmeskedtek az egyiptomi király parancsának és életben hagyták a fiúkat.” Kiv 1,15-17

„Saját fiaikat áldozatul adták, és leányaikat a démonoknak. Ártatlan vért ontottak, fiaik és leányaik vérét Kánaán isteneinek vitték áldozatul. Így vérrel szennyezték be földjüket, tetteikkel megfertőzték magukat, gonoszságuk miatt hűtlenek lettek.” Zsolt 106,37-42

„Nem ti vagytok a gonoszság gyermekei, a hazugság fajzata? Vágyban égtek a terebintek alatt, és minden zöldellő fa alatt. Csecsemőket áldoztok a völgyekben, és a sziklák hasadékaiban.” Ézs 57,4-5

Ezek nyomán kifejezett harag szólal meg Ézsiás könyvében:

“Ha kiterjesztitek imára kezeteket, elfordítom szememet. Akármennyit imádkoztok is, nem hallgatok oda, mert a kezetek csupa vér. Mosdjátok meg, s tisztuljatok meg. El gonosz tetteitekkel színem elől, ne tegyetek többé rosszat!” (Ézs 1,15-17)

„Ne legyen köztetek olyan, aki a fiát vagy leányát áldozatul elégeti, ne legyen varázslást űző, se jelmagyarázó, kuruzsló vagy igéző! (MBT)” MTörv 18,10

„Gyermekeidet ne szolgáltsd ki, hogy Molochnak szenteljék, ne szentségtelenítsd meg ezáltal Istened nevét. Én vagyok az úr.” Lev 18,21

„Azt az Úr, a te Istened (tiszteletére) nem szabad tenned. Mert azt tették isteneik kedvéért, ami az Úr, a te Istened szemében utálat tárgya és gyűlöletes, hisz még fiaikat és lányaikat is elégették isteneiknek.” MTörv 12,31

Van egy történet, amit nehéz szívvel hallgatunk. Ábrahámot arra kéri az Isten, hogy áldozza fel a fiát.

„Ne nyújtsd ki kezedet a fiú felé és ne árts neki. Most már tudom, hogy féled az Istent és egyetlen fiadat sem tagadtad meg tőlem. Amikor Ábrahám fölemelte szemét, látott egy kost, amely szarvánál fogva fennakadt a bozótban. Ábrahám odament, megfogta a kost, és feláldozta égőáldozatul a fia helyett. Ábrahám így nevezte a helyet: „az Úr gondoskodik”, ezért mondják mind a mai napig: „A hegyen, ahol az Úr gondoskodik.”

Ez a történet azt üzeni az embernek, hogy a Teremtőnk nem félelmetes, hanem szerető Isten. Ő adta az életet, és azt kéri, hogy adjuk tovább, tiszteljük és védjük.

A Biblia számtalan pontján esik szó arról, hogy Isten már az anyaméhben számon tartja az embert.

„Te alkottad veséimet, te formáltál anyám méhében. ...csodálatosak alkotásaid, ...Csontjaim nem voltak rejtve előtted, amikor titkon formálódtam, mintha a föld mélyén képződtem volna. Alaktalan testemet már látták szemeid; könyvedben minden meg volt írva, a napok is, amelyeket nekem szántál, bár még egy sem volt meg belőlük.” Zsolt.139:13-16

„Aztán még így szól: „Nézd, fogantál és fiút fogsz szülni. Nevezd majd Izmaelnek, mert Isten meghallgatott szükségedben.” Ter 16,11

„Mielőtt megalkottalak anyád méhében, már ismertelek; mielőtt megszületted volna, fölszenteltelek, és prófétául rendeltelek a nemzetek javára.” Jer 1,5

„Így szól az Úr, a te Megváltód, aki anyád méhében alkotott: én vagyok az Úr, a mindenség teremtője; én terjesztettem ki az eget egyedül, és amikor a földet megformáltam, nem volt szükségem segítségre.”  
Ézs 44,24

„Hallgassatok ide, Jákob háza, és ti mindnyájan, akik Izrael házából megmaradtatok, akiket anyátok méhétől fogva hordozok, akiknek terhét az anyaöltől kezdve viselem.” Ézs 46,3

„A te kezéd formált és teremtett (...) Bőrbe meg húsba nem te öltöztettél, s csontokkal, inakkal nem te szőttél át? Életet, kegyelmet te adtál nekem, örködj hát éberem a lelkem fölött!” Jób 10,8-12

„Ahogy nem ismered a szél járását, sem a terhes asszony méhének titkait, ugyanúgy nem ismered Isten tevékenységét sem, aki mindent irányít.” Préd 11,5

„A király így felel: Bizony mondom nektek, amit e legkisebb testvéreim közül eggyel is tettetek, velem tettétek.” Mt 25,40

Ki az a” legkisebb”, akiről szó van? Bármely kiszolgáltatott, szegény, rászoruló beletartozhat ebbe a kategóriába. Ha megfigyeljük az esetekhez való társadalmi hozzáállás alakulását, azt látjuk, hogy az esélyegyenlőség egyre nagyobb teret nyer a megszületettek között, de a méhen belül élő gyermekek szoba sem jönnek.

Isten az esélyegyenlőségre hív minket. Ez elsősorban abban nyilvánul meg, ahogy Jézus megtestesülése magvalósult. Történhetett volna úgy, hogy Jézus felnőtt emberként leszáll a mennyekből. De ő azt az utat választotta, ahogy minden ember megérkezik erre a világra. Az anyaméh rejtekében érkezett magzatként szegény családba, József örökbefogadott gyermekeként. Átélté az üldözöttséget, a menekülést, a hajléktalanságot, és azt, hogy az édesanyja, Mária, életét veszélyeztető törvénytelen krízis terhességet jelentett az érkezése. Kiszolgáltatta magát az emberek döntésének, ahogy mindannyian ki voltunk szolgáltatva az édesanyánk pozitív döntésének életünk első heteiben.

## ***2.2. Az Egyház tanítása az életről***

Fő forrásunk az Evangelium Vitae – II. János Pál pápa enciklikája a püspököknek, a papoknak és diakónusoknak, szerzeteseknek és szerzetesnőknek, a laikus krisztushívőknek és minden jóakarátú embernek az emberi élet sérthetlenségéről, mely 1995. március 25-én jelent meg.

Pápai enciklikákat olvasni elsöre nehéz feladatnak tűnik. Valóban figyelmet és nyugalmat igényel. Időt kell rá szánni. De csodálatos megfogalmazásokkal és igazságokkal segíti az életvédő munkát.

Nem kötelező egyben elolvasni az egészet, de érdemes apránként az elejéről a végéig haladni. Célzott kereséssel is megtalálhatjuk a vonatkozó részeket, ha szükségünk van útmutatásra egy-egy komoly kérdésben. Ízelítésként elolvasunk néhány részletet:

10. „Mit tettél?” - az élet értékének megfogatkozása.

Az Úr azt mondta Káinnak: „Mit tettél? Testvéred vérének szava fölkiált hozzám a földből.” Az emberek által kiontott vér szüntelenül kiált mindig új hangon és új hangsúllyal nemzedékről nemzedékre.

Az Úr kérdése: „Mit tettél?”, amely elől Káin nem tudott elfutni, a mai emberhez is szól, hogy ébredjen tudatára annak a sok és súlyos támadásnak, ami az életet éri végig az emberi történelmen; induljon az

okok föl kutatására, amelyek e támadásokat kiváltják és táplálják; teljes komolysággal gondolja végig a következményeket is, amelyek a személyek és népek létre nézve e támadásokból folynak.

2. „Az Egyház tudja, hogy az élet Evangéliuma, amit az Úr bízott rá, mély és meggyőző visszhangot vált ki minden ember szívében, akár hívő, akár hitetlen, mert az üzenet végtelenül felülmúlja ugyan az emberi szív vágyait, mégis csodálatosan megfelel nekik.”

Ugyanis minden, az igazságra és jóságra őszintén nyitott ember – minden bizonytalanság ellenére és nehézség közepette – az értelem fényénél és a kegyelem titokzatos hatása alatt elérkezhet oda, hogy elfogadja a szívébe írt természetes erkölcsi törvényt, mely szerint az emberi élet értéke kezdetétől a végéig szent, s elismerve minden emberi lény elemi jogait ezen alapvető értékekhez, tiszteletben tartsa azokat. E jog elismerésén alapszik minden emberi életközösség és maga a társadalom is.”

11. „De figyelmünk egész sajátosan összpontosul a támadások egy másik fajtájára, mely a születni és a meghalni készülő életet érinti. Ezek a támadások a múlthoz képest új vonásokat hordoznak, és egész különlegesen súlyos problémákat vetnek föl azáltal, hogy a köztudatból ki akarják irtani a dolog „bűncselekmény” jellegét, és paradox módon „jogot” akarnak formálni rá, egészen addig elmenvén, hogy az állam részéről törvényes elismerést, s ennek következményeként az egészségügyi szervek részéről ingyenes beavatkozást akarnak kivívni.

E támadások az emberi életet abban a nagyon kényes állapotában célozzák meg, amikor meg van fosztva a védekezés minden lehetőségétől. Tovább súlyosbítja a dolgot, hogy nagyon sokszor mindez a családon belül és a család részéről történik, mely természete szerint arra volna hivatott, hogy „az élet szentélye” legyen.”

12. „Ha a dolgot ilyen szempontból nézzük, bizonyos értelemben arról beszélhetünk, hogy az erősek viselnek hadat a gyöngék ellen: azt az életet, amelyik több figyelmet, szeretetet és gondoskodást igényelne, haszontalannak vagy elviselhetetlen tehernek tartják, ezért mindenképpen szabadulni akarnak tőle. Aki betegsége, fogyatékosága vagy egyszerűen pusztá jelente által kérdésessé teszi a szerencsésebbek jólétét és szokásait, azt ellenségnek tekintik, kivel szemben védekezni kell vagy el kell pusztítani. Így szabadul el egy bizonyos „életellenes összeesküvés”. S ez nemcsak egyes személyekre irányul egyéni, családi vagy csoportos kapcsolataikban, hanem ezen túlmenően népek és államok közötti világméretű kapcsolatokra is kiterjed.”

13. „Az abortusz terjesztése érdekében mérhetetlen nagy összegeket fektettek be és költenek ma is azért, hogy olyan készítményeket állítsanak elő, melyek orvosi beavatkozás nélkül is megölik a magzatot az anyaméhben. Ezen a ponton, úgy tűnik, az egész tudományos kutatás szinte kizárólag arra irányul, hogy egyre egyszerűbb és hatékonyabb készítményeket találjanak az élet ellen, s ugyanakkor az abortuszt kivonják mindenféle társadalmi ellenőrzés és felelősség alól. Gyakran állítják, hogy a biztonságos és mindenki számára hozzáférhető fogamzásgátlás az abortusz leghatásosabb ellenszere. Aztán a katolikus Egyházat vádolják azzal, hogy elősegít az abortuszt, mert megátalkodottan ragaszkodik a fogamzásgátlás erkölcsi tilalmához.”

„A végeredmény pedig drámai: ha nagyon súlyos és nyugtalanító a jelenség, hogy megölnek annyi születendő vagy haldokló életet, nem kevésbé súlyos és nyugtalanító az a tény, hogy maga a lelkiismeret

a jelen körülmények között eltompulva csak nagyon nehezen találja meg a különbséget a jó és rossz között az emberi élet értékét alapjában érintő dolgokban.”

„Vannak, akik azzal próbálják igazolni az abortuszt, hogy a fogamzás gyümölcseről legalább néhány napig nem lehet megállapítani, hogy emberi személy életéről van-e szó. Ezzel szemben amint a petesejt megtermékenyül, megkezdődik egy élet, mely nem az apáé, nem is az anyáé, hanem egy új emberi lényé, aki önmagáért növekszik.”

60. „Soha nem lesz emberré, ha első pillanatától fogva nem az. A legújabb genetikai kutatások ezt a kezdettől fogva nyilvánvaló dolgot nagyon megerősítik... A genetika ugyanis megmutatta, hogy az első pillanattól adva van egy élőlény határozott struktúrája vagy genetikai programja: egy ember, mégpedig egy konkrét ember már teljesen egyedi tulajdonságokkal fölruházva. Az emberi élet csodálatos folyamata a megtermékenyülés pillanatában kezdődik, s egyes képességeinek időre van szüksége, hogy kifejlődjenek és önálló működésükre fölkészüljenek. Ámbár semmiféle tapasztalati módszerrel nem lehet kimutatni a szellemi lélek jelenlétét, az emberi embrió tudományos megfigyelése olyan adatokat szolgáltat, melyekből az értelem fölismerheti, hogy az emberi élet első rezdülésétől jelen van a személy: miért ne volna tehát ez az emberi élőlény emberi személy is.”

ELMÉLET: A szöveg felolvasása és értelmezése közösen

FELADAT: Jegyezd le közben azt a pontot, ami nagyon erősen megszólít téged, vagy azt, amire eddig nem is gondoltál!

MEGOSZTÁS: aki vállalkozik a megosztásra, annak a feljegyzéseit meghallgatjuk és megbeszéljük.

### 3. Társadalmi gondolkodás az életről II. rész

A társadalmi gondolkodásban vannak evidenciák, amelyeket már senki nem vitat:

- A gyerek megszületik, és emberi joga lesznek
- A gyermek az édesanyja méhéből érkezik
- A várandósság alatt anya, apa és a család többi tagja is kapcsolódhat a születendő kisbabával.
- Ami a gyermekkel magzat korában történik, később is, egész életében hatással lesz rá

A fogantatással, a méhen belüli fejlődéssel kapcsolatban vannak homályos pontok, amelyek nem tisztázottak, és amelyekkel csak ritkán foglalkozunk:

- Hogy történik a fogantatás?
- Hogyan és mikor kapja meg a lelket a gyermek?
- Mikor lesz ember?
- Mitől ember a magzat?

Vannak hiedelmek, amelyekhez kitértően ragaszkodik a társadalmi gondolkodás és a közbeszéd:

- Eleinte még nem ember, de később, amikor már nagyobb lesz, emberré válik. (mikor?)
- Az anyaméhben még nem érez fájdalmat, ezért jobb, ha ott bent öljük meg, mint itt kint
- Amíg magzat, az anyának is könnyebb „elengedni” őt



Amire természetesen jogot formál a társadalom:

- Jogom van ahhoz, hogy gyermekem legyen.
- Ha akarom, legyen, ha nem akarom, ne legyen!
- Ha lesz, tökéletes legyen.
- Ha rendellenességet állapítanak meg nála, megszakíthatjuk az életét.

### ***3.1. Kié a gyermek?***

Látszólag egyszerű kérdés, mégis nehéz rá a válasz.

Ki a gyermek és mikortól ember a gyermek? - már nehezebb kérdés, és szintén nincs rá konszenzusos válasz. A keresztény válasz erre: A Teremtő kezében vagyunk.

Egy vetítés segítségével lássuk, hogyan alakul a társadalmi gondolkodás ebben a kérdésben<sup>5</sup>:

#### *Gyermek és magzat (6-16. dia)*

Amikor a gyermek megszületik, jogilag is személyé válik a társadalom számára. Amíg az anyaméhben van, potenciális embernek tekintik, és feltételes jogalanyisággal rendelkezik. Ha megéri a születését, örökölhét attól, aki nemzette – akkor is, ha az örökhagyó a születésekor már nem él. Ez a jogszabály – bár nem ismeri el személynek a magzatot – mégis kifejezi azt a folyamatosságot, ami a magzat személyét a méhen belüli élettől a méhen kívüli életig összeköti.

Még mindig nagy jelentősége van annak, hogy mit látunk a saját szemünkkel. Mivel a magzat a rejtekben növekszik, könnyebben elhisszük róla, hogy még nem ember. A rejtekben növekszik, de újra és újra láthatóvá válik. A képen látható baba idő előtt jött a világra, és sajnos nem maradhatott életben. Amikor a szülei meglátták, hogy milyen szép, milyen tökéletes, megtisztogatták, lefotózták, és a képét megosztották az interneten. Azt szerették volna, hogy a gyermekük életnek legalább annyi értelme lehessen, hogy hírt ad arról, hogy milyen egy 12 hetes magzat odabent.

Itt azt láthatjuk, ahogy egy beteg magzatot méhen belüli műtéttel próbálták gyógyítani. A kis Sámuel kinyúlt az anyaméhből, és megragadta az orvos kezét. A műtét sikerült. Sámuel nem lett teljesen egészséges, de segítséggel járni és sportolni is tud. Ami a legfontosabb, hogy a képen boldognak látszik. Mi a boldogságának a kulcsa? természetesen az édesanyja szeretete, aki képes olyan életet teremteni számára, amelyben boldogan élhet. Az ember életének értéke és szépsége nem attól függ, hogy mennyire egészséges, hanem attól, hogy mennyire értékelik és mennyire szeretik.

A fogantatástól kezdve emberek vagyunk. Ez nem filozófiai vagy teológiai kérdés, hanem tudományos tény: Az egyedi és megismételhetetlen ember élete a fogantatáskor elkezdődik. Az élet folyamatossága látszik. Domonkos magzatként, majd 21 évesen, majd az ő gyermeke később 8 hetesen.

Sokáig nem lehetett tudni, hogy mi történik az anyaméhben. De azt mindig tudták, hogy a gyermek ott fejlődik, és védeni kell.

*Az egyes kultúrák hozzáállása a magzati élethez (17-20. dia):*

Zsidó kultúra: A terhes anya méhében levő magzat teljes értékű emberi élet, melynek (még véletlenül okozott) haláláért is emberi étellel kell fizetni. „Ha férfiak veszekednek és meglöknék valamely terhes asszonyt, úgy hogy idő előtt szül, de [egyéb] veszedelem nem történik: bírságot fizessen... De ha veszedelem történik: akkor éle-tért életet adj.” (2Mózes 21:22–23)

Hammurapi törvényei szerint: csak pénzbírság jár a magzat sérelméért. „Ha egy awélum (szabad nemes) awélum lányát megütötte, és az magzatát elvetéltette vele, 10 siglum ezüstöt fizessen a magzatért.”

Spártában az állam katonai erejét tartva szem előtt, tiltották az abortuszt, viszont a megszületett és alkalmatlannak ítélt csecsemők elpusztítása természetes eljárás volt.

Görögök: magzatelhajtást orvosok nem végezheték, hiszen a hippokratészi eskü tiltotta nekik. Ezért a bábák végezték - Hippokratész maga írta le tanácsait a magzatelhajtással kapcsolatban, Rómában is több száz módszert ismertek: a mechanikus eszközökön kívül különböző főzetek és kenőcsök receptjei maradtak fenn: „Miután a terhes asszony két napot böjtölt, dagasszal kovásztalan kenyeret közönséges magrugó levélvel, és ezt helyezze fel. Patkánymagból mint egy kétmaréknyit oldjál fel mézes vízben, majd add inni [...] Tengeri skorpióepét csavarj gyapjába, és szárítsd meg árnyékos helyen, majd helyezze fel. Közönséges magrugó magvát és égetett kagylóhéjat oldjál fel nyúlszórt tartalmazó borban, majd gyapjába téve helyezze fel.”

*A kereszténység álláspontja a magzati étellel kapcsolatban (21-26. dia)*

Diognetosz levél (i. sz. 230) „...ne hajtsd el a magzatot, a megszületett gyermeket ne öld meg...”

Az Ancyrai Zsinat (i. sz. 314) Szigorú büntetéssel sújtotta a magzatelhajtás minden formáját.

Szt. Ágoston és Aquinoi Szt. Tamás az arisztotelészi lélekfelfogást fogadták el. Arisztotelész szerint három részből áll a lélek: 1. Vegetatív, növényi; 2. Érző, állati; 3. Gondolkodó, racionális.

- A magzat először csak a növényi, majd az állati lélekrésszel rendelkezik.
- Végül nyeri el a racionális lélekrészt: ez akkor kezd kialakulni amikor a magzat megmozdul, de teljesen a születést követően fejlődik ki.
- Csak az számít embernek, aki mindhárom lélekrésszel rendelkezik.
- Az abortusz: élet elpusztítása, de nem gyilkosság.

Kezdetben a keresztények is ezt az elméletet fogadták el. Ez az ún. késleltetett áttelekésülés (szukcesszív animáció) tana. Aquinoi Szt. Tamás: a fogantatást követő 40. napot követően tekinthetjük embernek a magzatot fiúgyermek esetében, lánygyermek esetében 80. nap után.

A tudomány fejlődése megalapozta az ún. preformizmus-tant: eszerint az egyedfejlődés nem más, mint növekedés (lényegét tekintve az élő nem változik élete folyamán, pl. a kacsá tojás korában is kacsá, mivel nem fejlődhet ki belőle hattyú vagy bármi más). Ennek hatására az egyház az azonnali áttelekésülés tanát fogadta és fogadja el (szimultán animáció): eszerint az áttelekésülés a fogantatás pillanatában megtörténik. Hivatalosan IX. Pius pápa, 1869-ben hivatalosan is megszüntette a kánonjogban ezt a megkülönböztetést az áttelekesült és át nem telekesült magzatról.

Kedves ábrázolások találhatók arról, hogy pl. Mária és Erzsébet találkozását az alkotók kezdetektől nemcsak két asszony, hanem négy teljesértékű ember találkozásának tekintették. (23-26. dia)

*Ezen a szemléleten a feminizmus ideológiája változtatott. (27-33. dia)*

Eszerint a nő önmagában számít, joga van ahhoz, hogy a férfiakkal egyenértékű legyen, magát megvédje. A nő helye – A nő szerepe – A nő méltósága – A nő áldozata – A nő teste – A nő döntése

A nők helyzete a társadalomban alávett:

- „Gyengébbnek” és „esendőbbnek” tartották
- Azt feltételezték, hogy „ösztönösebb” lények a férfiaknál
- Nem képesek tanulni
- Nem is értik annyira a világot, mint a férfiak
- Gyámolításra szorulnak, és nem lehet beleszólásuk a közéleti kérdésekbe

A feminista mozgalmak sok eredményt értek.

- Nem vagyunk alárendelve a férfiak akaratának
- Választó jogunk van
- Bárhol tanulhatunk
- Bármilyen diplomát megszerezhetünk
- Bármilyen társadalmi tisztséget betölthetünk

Mind ezért hálásak lehetünk a törekvéseikért, de túllóttak a célon: A kisbabát még mindig nem a gólya hozza. Csak a nők tudnak gyermeket kihordani és világra hozni.

A feministák szerint:

- A nő teste a várandósság idején egy edény, amelyet egy „parazita” kilenc hónapig elfoglal
- A baba számos kellemetlenséget okoz
- Kockázatot jelent a nő egészségére
- A gyermek létével beleavatkozik a nő önrendelkezési jogába, elveszi a nő szabadságát

A feminista lobby kitartó munkával elérte, hogy a legtöbb országban ma már legális, törvényes keretek között végezhetnek abortuszt.

*Az abortusz legalizálása és következményei (34-36. dia)*

Az abortusz liberalizáció az egész világon súlyos következményekkel járt.

Magyarországon 1956-ban szovjet mintára engedélyezték az abortuszt megfelelő indokkora hivatkozva. A számokból látszik, hogy beláthatatlan következményei lettek ennek a döntésnek. A szabad szex egyre terjedt, a fogamzás szabályozás kultúrja még nem alakult ki. Rohamosan nőtt az abortuszok száma. A hatvanas években drámai számokat látunk.

1956 nyarán liberalizálták az abortuszt. Az abortuszok száma: 1950 – 1707; 1952 – 1700; 1956 – 82 000; 1969 – 206 000; 1989 – 90 508. A 90-es évek óta folyamatosan csökken: 2015 – 31 000; 2021 – 21 000

Abortusz vita Magyarországon 1991-ben: Alkotmányból nem vezethető le egyértelműen a magzat jogalanyisága. Jogalanynak tekinthető-e a magzat? Vindikálhat-e jogokat? Terhelik-e kötelezettségek?

Az egészségügyi törvény nem tartalmazott erre vonatkozóan választ. Ha a magzat ember, az élethez való jog is megilleti. A magzat életének megszakítása gyilkosság lenne. Bonyolult lenne a jogszabályi környezet. Az abortusz esetleges tilalma nehezen betartatható: nem megoldott az ellenőrzése és a szankcionálása. Nem merték vállalni a jogalkotók. Ezért a magzatot nem illeti meg a teljes védelem, felmerül az anya önrendelkezési joga a magzat életjogával szemben. Ennek szürreális megjelenései vannak: Várandós nők állítják a hasukra írt felirattal, hogy van választásuk a gyermekül életével szemben.

### *Az orvostudomány a méhen belüli fejlődéséről (37-49. dia)*

Pedig minden tudhatunk már a magzat fejlődéséről. Lennat Nilsonnal köszönhetjük azt a laparoszkópos kamerát, amelynek segítségével az anyaméhben a magzat károsodása nélkül tudott fényképeket készíteni. 1969-ben kezdte el használni a pásztázó elektronmikroszkópot. Elsőként készített fényképet a HIV vísról, majd 2003-ban a SARS-CoV koronavírusról.

Ő volt az első, akinek sikerült lefényképeznie egy élő magzatot az anyaméhben. A kép a Life magazin címlapján jelent meg 1965-ben. Ezen fotók alapján készült a Gyermek születik (Ett barn blir till) c. könyv. A magazint 1965-ben ezzel a címlappal megjelenése után négy nap alatt nyolcmillió példányban adták el. Ez az eset is bizonyítja, hogy milyen csodálatos információ született, és az emberiség mennyire tudta ezt értékelni.

Nemcsak az ember méhen belüli fejlődését tudjuk megmutatni, hanem az állatokét is. Mindegyik világosan felismerhető. És itt az ember – semmivel és senkivel nem összetéveszthető. 11-12 hetes, sok helyen (Mo-on is) még abortálható, de minden kétséget kizáróan egy kicsi embert látunk.

### *Életjogok Magyarországon és más országokban (50-51. dia)*

Magyarországon 1992. Évi 79. törvény szabályozza: 12 hétig – átlagos esetben; 18 hétig – kiskorú anya estében; 23 vagy több hétig – sérült baba esetében; Születésig – ha az anya életét veszélyezteti.

Abortusz szabályozás szélsőséges példái a világon:

New York állam 2019. január 24. Kihirdetik az abortusz lehetőségének időhatárát egészen a születésig

Virginia 2019. február Az abortusz lehetőségének határa a vajúdas megkezdése után is lehetséges. A beavatkozást nemcsak orvos, hanem szülésznő vagy más egészségügyi személyzet is elvégezheti.

Az 52. dia montázsa jól kifejezi, hogy hogyan kell tekintenünk az ember életének különböző szakaszaira.

Örökbefogadás és ítélet

- A társadalom elfogadható döntésnek tartja az abortuszt – krízisre hivatkozva
- Elítéli azokat a nőket, akik megölik az újszülöttjüket
- Elítéli azokat, akik a gyermeküket örökbe adják.

### *Mit tehetünk? (54-84. dia)*

Ezeknek az információknak a hallatán tehetetlenség érzése tölthet el. Mit tehetünk mi egyes emberek a világ törvényhozásával szemben?

Beszéljünk az élet mellett, mert a hallgatás beleegyezés.

Akármilyen törvény van érvényben, az abortuszról való döntés az egyes emberek szabad akaratán múlik.

Mindenkinek van feladata az élet védelmében. Meg kell mutatnunk, hogy jelen vagyunk. Ha minden életpárti ember egy helyen találkozna, meglepődnénk, hogy milyen sokan vagyunk. **LÁTSZÓDJUNK!**

A USA-ban szervezik meg minden évben a legnagyobb életpárti felvonulást: March for Life. Több ezer ember vonul ki az utcára ilyenkor, hogy kifejezzék az élet melletti kiállásukat. Amikor 2020-ban 200 000 ember jött össze, az amerikai elnök is úgy látta, hogy érdemes kiállni a tömeg elé és biztosítani őket az élet védelmével kapcsolatos intézkedésekről. Donald Trump jelentős forrásokat vont el a Planned Parenthood nevű legnagyobb amerikai abortusz szervezet költségvetési támogatásából, és segítette az életpárti szervezeteket.

Beszéljete az életről, ahol csak lehet! A Fiatalok az Élet Szolgálatában közösség tagjai éppen ezt vállalják, és erre buzdítanak mindenkit. Ennek érdekében előadásokat tartanak, rendezvényeken jelennek meg információs standokkal, médiában szerepelnek, cikkeket írnak.

A 9hónap=1tanév programon közösségvezetőket készítünk fel arra, hogy az élet védelméről tudjanak beszélni.

Beszéljünk a kicsik helyett, akik még nem tudják képviselni a jogaikat!

## **4. A nem kívánt gyermek**

A Kossuth Rádió Napközben c. élő műsorában volt szó az abortuszról. Eközben érkeztek hallgatói hozzászólások a témában, amelyek jól illusztrálják, hogy milyen ambivalens a gondolkodásunk ebben a kérdésben. Világosan látszik, hogy a legtöbb ember komolyan küzd azzal, hogy megfelelő véleményt alakítson ki. A legtöbben nem szeretnék egy gyermek életére törni, de „humánus” megfontolásból mégis az abortuszt tartják megoldásnak.

**SZEMELVÉNY:** Nem kívánt gyerekek - montázs, Kossuth Rádió (Keresztes Ilona)<sup>6</sup> (6')

**FELADAT:** Jegyzetelni közben! Milyen érvelések hangzanak el? Mit mondanál, ha hozzá kéne szólnod?

**BESZÉLGETÉS:** Mit hallottunk? Mit hordoznak az elhangzott vélemények?

1. Anna - nincs társam, szüleim nem támogatnak, senki nem vállalhatja fel a felelősséget, hogy menni fog.
2. Leányzó “talpig főiskolában” - a gyerek ottmaradt, mesterségesen indított szüléssel meg kellett szülni. Egy értelmes nő tisztában van vele, hogy az egy élet, én aláírom, hogy az embrió élő ember, nem adnám abortuszra a fejemet. Az embrió élete vagy az anya élete? Az emberióbból

gyerek lesz és az anya nem képes nevelni... , mi a jobb, ha nem is tudja, hogy létezik és elpusztul, vagy beleszületik egy olyan környezetbe, ahol nem várták, nem szeretik, nincs rá pénz?

3. Beethoven - hány ember nem születik meg, aki értékes lehetne (ha nagy ember lenne, nagyobb kár érte?)
4. Beteg babák - élnek közöttünk súlyos állapotú emberek, akik tudnak teljes életet élni.
5. Kismama AB előtt - megoldhatatlanok a körülmények, anyukája intézetben nevelkedett, el akarták venni a gyermekét abortusszal, de ő elmenekült előle. „Anyu felnevelt minket, örülök, hogy élek.”
6. Nyári Gyula - 1945-ben, édesanyám háromszor elindult, hogy elvetet – “nem tudtam, hogy te gyössz”.

#### **4.1. Kommunikáció az élet védelmében**

Az abortusz megosztó téma és több szempontot is figyelembe kell venni, amikor véleményt fogalmazunk meg róla:

- Árnnyaltan kell fogalmaznunk, miközben a tényeket világosan el kell mondanunk.
- Ítéletmentesen kell beszélnünk, mert nem tudhatjuk, ki miért döntött arról, hogy az abortuszt választja.
- A legnehezebb dolog úgy megszólalni, hogy az általunk képviselt értékrendet a többség vitatja vagy egyenesen tagadja.
- Számítanunk kell a támadásokra. Ilyenkor nyugodtak maradunk, és tényekkel válaszolunk.

Néhány arany szabály, amely segít eligazodni a nyilvános megszólalás előtt:

- a. Tanulj minél többet az élet védelméről!
- b. Ismerd meg a témában mások véleményét!
- c. Fogalmazd meg a véleményedet írásban az összes gyakran felmerülő témában. Jegyezd meg jól a válaszokat!
- d. Vedd figyelembe, hogy a célközönségedhez hogyan érkezik meg az üzeneted.

**GYAKORLAT:** Húzzanak borítékokat. Minden borítékban ugyanaz az állítás található más-más célközönséggel: „A főiskolás lány jobban jár, ha megtartja a babát. Életet ad és boldogabb lesz.”

Magyarázd el ezt: kishúgának; édesanyjának; párjának; orvosnak; nyilvános társadalmi vitában.

#### **4.2. Média az élet védelmében**

##### *EGY ÉLET CSATORNA<sup>7</sup> – az életmentő média*

Az Együtt az Életért Egyesület 2023. májusában indította el az Egy Élet youtube csatornát azzal a céllal, hogy ezen keresztül mindenki számára hozzáférhető médiatartalom születhessen az emberi élet

védelméről. Az epizódok segíthetnek a felkészülésben, életvédő témájú események megtartásánál, tanóráko illusztrációként, emberi kapcsolatokba bátorításként a nehéz helyzetekre. Kérjük, hogy kövessék az epizódokat és osszák meg mindenkiel, akivel csak tudják.

SZEMELVÉNY: EGY ÉLET AJÁNLO VIDEÓ<sup>8</sup>

### ***4.3. Fontos filmek az életvédelemmel kapcsolatban***

#### *Google baby<sup>9</sup>*

A dokumentumfilm az indiai béranyákról, az izraeli „megrendelőkről” és az amerikai petesejt donorról szól. Drámai erővel mutatja be azt a folyamatot, amelyben a gyermek drága árucikké válik. A történet világossá teszi, hogy a mesterséges megtermékenyítés lehetőséget teremt nemcsak arra, hogy gyermektelen párok gyermekhez jussanak, hanem arra is, hogy gyermeket rendeljen és előállítson az, aki gyereket akar. Lehet egyedülálló idős nő vagy homoszexuális párkapcsolatban élő.

#### *October Baby<sup>10</sup>*

Egy félresikerült magzatelhajtást követően született Gianna Jessen, a világ legnagyobb abortuszklinikáján. Az orvosok azt jósolták, hogy a “szerencsés” kislány egész életében magatehetetlen béna lesz. A harmincöt éves Gianna ma maratonokat fut, zenét szerez, és életpárti aktivistaként járja a világot. A filmben elhangzik Gianna egyik saját dala is, saját előadásában. A főszereplő biológiai anyját alakító Shari Rigby a szöveggönyv olvasása közben egyszer csak összeomlott, felhívta a rendezőt, és sírva vallotta meg, hogy körülbelül húsz évvel ezelőtt abortusza volt, amit azóta nagyon megbánt. A színésznő a film anya-lánya találkozása jelenetében valódi könnyekkel zokog. Történt ugyanis, hogy 1977. április 6-án egy tizenhét éves lány látogatott el a neves kaliforniai családtervezési központba, hogy elvetesse hét és fél hónapos magzatát. Ott az előrehaladott terhességkor alkalmazandó vegyszeres feltöltést javasolták neki. Ez egy olyan eljárás, melynek során az anya méhébe sós oldatot fecskendeznek. A baba ezt az oldatot lenyeli, ami aztán kívül-belül egyaránt szétégeti őt. Végül az anya 24 órán belül megszüli halott gyermekét.

Vaknak, összeégettnek és halottnak kellett volna lennie, ám Gianna mindenki legnagyobb megrökönyödésére élve jött világra. „Végül az abortuszt végző orvosnak kellett aláírnia a születési anyakönyvi kivonatokat” – meséli Gianna. „A kórházi zárójelentésben ez áll: született vegyszeres feltöltés során. Egy nővérke mentőt hívott, és átszállítottak egy kórházba. Ez azért csoda, mert 2002-ig az Egyesült Államokban az volt az általános gyakorlat, hogy ha egy magzat túlélte az abortuszt, azt hagyták ott helyben meghalni, vagy egyszerűen csak kidobták. 2002 augusztusában Bush elnök iktatta törvénybe az élve született gyermekek védelméről szóló cikkelyt, ami megakadályozza, hogy ilyesmi előfordulhasson.” A csöppség először sürgősségi nevelőotthonba került, később pedig egy Penny nevezetű hölgyhöz, aki idővel családjába is fogadta a kislányt.

### *Váratlan élet<sup>11</sup>*

Abby Johnson világéletében a bajba jutott nőknél szeretett volna segíteni. Mint az ország egyik legfiatalabb Planned Parenthood klinika igazgatója, hitt a nők saját döntési jogában. Mindaddig, míg egy nap valami olyat látott, ami mindent megváltoztatott.

A Váratlan élet című film korunk egyik legmeghatározóbb kérdését bemutató amerikai játékfilm. A film megtörtént eseményeket feldolgozva mutatja be egy nő bámulatos változásának történetét. Abby Johnson világéletében a bajba jutott nőknél szeretett volna segíteni. Az amerikai Planned Parenthood legfiatalabb igazgatójaként 22 000 abortuszban segédkezett és számtalan nőnek adott tanácsot. A filmhez kapcsolódó weboldal a [varatlanélet.hu](http://varatlanélet.hu) címen érhető el, ahol további hasznos információk várnak. A szinkronos verziót az „Emberi Méltóság Központ” tette elérhetővé.

A film a nyugalom megzavarására alkalmas képeket tartalmaz, ezért 16 éven aluliak számára nem ajánlott.

FILMVETITÉS. A film után elegendő időt kell biztosítani arra, hogy mindenki megoszthassa a gondolatait, feltehesse a kérdéseit.

#### **4.4. Váratlan baba – kommunikációs gyakorlat**

GYAKORLAT: Célja, hogy segítsen belehelyezkedni egy krízisben lévő anya helyzetébe és megtalálni segítő helyzetben az életmentő mondatokat.

Elmeséljük vagy meghallgatjuk egy kismama esetét. Pl. „Jó, hogy élek” - Kismama a CSVSZ folyosóján<sup>12</sup>

EGYÉNI GONDOLKODÁS: jegyzeteljenek szempontokat és saját gondolatokat a riport hallgatása közben

CSOPORT MUNKA: Három csoportra oszlik a társaság:

1. kismama – leírják egy-egy cetlire: Mit érez a kismama?
2. segítő - leírják egy-egy cetlire: Mit mondana a segítő az élet védelmében?
3. kisbaba - leírják egy-egy cetlire: Mit mondana a baba, ha meg tudna szólalni?

KÖZÖS MUNKA: összevetjük a segítő mondatokat a kismama érzéseivel és kérdéseivel. Amelyik segít a kismamának megnyugodni, erőre kapni, azzal lefedjük az adott kérdést. Amelyik nem segít, azt összegyűrjük. Amelyik kérdésre, érzésre nincs válasz, közösen megkeressük.

ELMÉLET: krízis megértése, segítő beszélgetés

### **5. „Fogadj örökbe egy kismamát!” – a krízismegoldás harmadik útja**



### *Keresztes Ilona személyes tanúságtétele*

„Az Együtt az Életért Egyesületben dolgozom. Az egyesület azért jött létre, hogy segítséget nyújtsunk azoknak a nőknek, akik gyermeket hordoznak, de úgy érzik, nem képesek arra, hogy felneveljék. A váratlan terhességgel való szembesülés valódi krízis lehet a nő számára, hiszen a gyermek érkezése alapjaiban rengeti meg az addigi életét. Úgy érzi, nem áll készen arra, hogy családot alapítson, és legtöbbször a környezetében sem talál támogatásra. Öröndetes, hogy a közbeszéd igyekszik a gyermekvárás időszakát pozitív kifejezésekkel megnevezni (áldott állapot, várandósság), de éppen a fent említett esetekben leginkább a terhesség szó tükrözi hitelesen az anya állapotát.

Az egyesületben végzett tevékenységem során szembesülök azzal, hogy krízisben a nő legmélyebb lényegét érintő történés az anyává válás sérül a magány, a tehetetlenség és a fenyegetettség miatt. Mindez nemcsak az anya krízise, nemcsak őt érinti, hanem vele együtt a gyermeke életét is. Kettejükön keresztül pedig mindez a közvetlen és szélesebb kapcsolatrendszere számára is kudarc, veszteség vagy sebzettség forrása. Ha nem sikerül jó megoldást találni, minden résztvevő sérül. Az a tapasztalatunk, hogy az anya megerősítése, az anya körülményeinek rendezése kulcsfontosságú.

A krízis megoldásába be kell kalkulálnunk, hogy az ember szabad döntéssel képes a rossz helyzetből jó irányba elindulni. Támogatással és megfelelő emberi kapcsolatok segítségével képes a negatív családi mintát felülírni. A belső erőforrások és a külső kapcsolatrendszer mozgósításával a kezdeti krízis élhető étletté, de akár boldog és elégedett étletté is változhat. Érdekes szem előtt tartanunk, hogy a megfelelő élet nem a hibátlan élet, hanem az élhető élet.

A terhességi krízisből Magyarországon két lehetséges törvényes kijárat van: az abortusz és az örökbefogadás. Egyértelmű számomra, hogy az abortusz kioltja egy ember életét, és a nő életében további traumát eredményez. Ha a krízisben az abortuszt szorgalmazzuk „megoldásként” – ami valójában nem megoldás –, azt üzenjük a nőnek, hogy ő nem képes arra, ami mindannyiunkba oltott lényegünk: az élet továbbadására. Az örökbefogadás egyre szélesebb körben elfogadottá vált. Az elmúlt évtizedekben nagyon sokat változott az örökbefogadásról való gondolkodás és az örökbefogadott gyerekek társadalmi megítélése. Pozitív tendencia, hogy egyre gyakrabban merül fel az anya krízise esetén az örökbefogadás lehetősége az abortusz alternatívájaként.

Felmerült bennem a kérdés: Van-e harmadik út? Megoldás lehet-e, ha nem a kisbabát adjuk örökbe, hanem a kismamát „fogadjuk örökbe” egy rövid időre. Meg tudjuk-e erősíteni az anyát annyira, hogy legyen ereje megoldani a nehézségeket? Képesse tudjuk-e tenni arra, hogy elfogadja és felnevelje a gyermekét?”

A válságterhesség egyértelműen krízis, amely életet veszélyeztet. A nem kívánt baba léte kezdetben akkora teher az anyának, hogy sokszor lebénítja, szinte maga alá temeti őt a félelem. Nem lát tisztán, nem tud higgadtan gondolkodni, leblokkol, tehetetlenné válik vagy menekül, és eközben hirtelen meggondolatlan döntéseket is hozhat. A válságterhes kismamák kísérése során előfordulhat, hogy a segítő beszélgetés nondirektív támogató jellege kevés. Időnként arra van szükség, hogy direkt mozdulatokkal határozottabban segítsük őt a helyzete megoldásában, esetleg abban, hogy kompetensebb szakember segítségét is megkaphassa. A direktív és nondirektív hozzáállás az általam kísért folyamatban váltakozott. Néha mindkettő párhuzamosan is jelen lehetett. Fontos volt megtalálni ennek a helyes egyensúlyát, mert

az anyává válás csak szabad döntésből lehetséges. Ha a segítő folyamat nem a belső megerősödést szolgálja, hanem direkt módon tereli a kismamát a döntései meghozatalában, később nem lehet sikeres az anyává válás és az önállósodás.

### *Háttér*

Az anyává válás jelentős mérföldkő a nő életében. Különösen az első gyerek esetében él át gyökeres változást, de minden újabb gyermek érkezése változtat az életén, a körülményein, a családi dinamikán és az anya személyiségén. Ismert, hogy a megfogant gyermekről érkező diagnózis még a tervezett és várva várt gyerekek esetében is átmeneti normatív krízist eredményezhet a szülőknél. Az elkövetkező időszak felelősségvállalása, a vele járó áldozat átmenetileg ijedelmet okozhatnak. Andrek Andrea szerint a terhesség korai stádiumában tapasztalt átmeneti krízist érdemes úgy tekinteni, hogy ez egy 40 héten át tartó folyamat része, és a következő időszakokban is számos változáson mehet keresztül az anya. Ezt befolyásolják az egyes trimeszterekben zajló testi változások, biokémiai folyamatok és ezek lelki megélése is. A legtöbb anya beszámol arról, hogy egy új élet megjelenése a testében szokatlan tapasztalat, ami egyes esetekben ijesztő is lehet. A közbeszédben egyre gyakrabban jelenik meg a magzattal kapcsolatban a „parazita” jelző.

A várandósság első trimeszterében, amikor az anyának pszichésen és testileg is hozzá kell szoknia a gyermek létezéséhez és befogadásához, valóban azt élheti meg, hogy elveszítette a szabadságát, és nehezen barátkozik meg a testébe költözött kis emberrel. Az anya részéről testi és lelki nyitottságra van szükség ahhoz, hogy befogadja a gyermeket. Ez a nyitottság sérülékenységet is jelent. Érzékenyebb a szagokra, ízekre, fáradékonyabb, szívesebben visszavonul, aluszékonyvá válik, és a hangulata labilis lesz. Fokozottan igényli a támogatást, a biztonságot és a gyöngédséget. Tehát kezdetben a terhességet jobban érzékeli az anya, mint magát a gyermeket (Andrek, 2019, p. 14–16).

Elképzelhetjük, hogy ha a tervezett gyerek érkezése a korai szakaszban ilyen nehézséget jelent az anyáknak, mit élhet át ebben az állapotban az a kismama, aki váratlan, nem kívánt terhességgel szembesül. Aki szégyent él át a gyermek léte miatt, elveszíti a legfontosabb kapcsolatait: a gyereke apját és a szüleit, akikre ezután számíthatna? Mit kezd az egzisztenciális fenyegetettséggel, amikor a megélhetésével magára marad, és a gyermek vállalása megnehezíti számára a jövedelem szerzést?

A magzat fejlődésével párhuzamosan az anyai identitás is kialakulóban van. Ez hasonlóan a magzati fejlődéshez, sérülékeny folyamat. Ennek tétje az anyai alkalmasság, annak a képessége, hogy az anya el tudja-e majd látni gyermekét, képes lesz-e őt életben tartani és biztonsággal gondozni. Csabai Krisztina szerint ez az anyai szerepviselkedés nem a szülést követően alakul, hanem már a gyermekvárás időszakában elkezd formálódni. Sok összetevője közül különösen fontosak az anyjával való korábbi tapasztalatai és az őt körülvevő társadalmi vélekedés az anyasággal kapcsolatban (Komlósi, 1997). Lényeges szempontok az anyai szerep kialakulásában, hogy mennyire képes a kötődésre, hogyan gondol a gyermekére a kettejük kapcsolata szempontjából, és milyen mértékben számít rá érzelmileg. Jelentős hatással van még a biztonságérzetére a gyermekgondozással kapcsolatos korábban szerzett tudás, vagy tapasztalat, az anya mentális állapota, a környezet támogatása és a társas támogatás mértéke és módja (Csabai, 2021, p. 24–25).

Az anyának és a gyermeknek is szüksége van a kötődésre, de a krízisben a kötődés jellegét meghatározhatja az anya belső bizonytalansága, a korábban átélt szeretethiány vagy a bizonyítás kényszer. Csabai Krisztina hivatkozik Winnicott elméletére az anyává válás folyamatában, amely az anya-gyermek közötti kötődésben is fontos szerepet játszik. Az „elsődleges anyai elmerülés” a harmadik trimeszterben esedékes. Ilyenkor az anya kiemelten érzékeny a gyermeke jelzéseire. Elkezd befelé figyelni, és átmenetileg elfordul a külvilág történéseitől. Ebben az időszakban a baba iránti rajongás, csodálat és teljes elfogadás árasztja el az anyát. Winnicott ezt a szerelmi rajongáshoz hasonlítja. Ez segíti az anyát abban, hogy képes legyen finom érzékekkel megérteni az újszülöttje jelzéseit. Állítása szerint „az elsődleges anyai elmerülés” a mentálisan egészséges anyákra jellemző. A gyermekvárás időszakában úgy élheti meg a helyzetét, hogy ő a világ közepe, és benne a világ legfontosabb történése zajlik. (Winnicott, 2000, p. 14-15) Ez a felfokozott állapot a szülés után még egy ideig jelen van, azután az anya visszazökken egy kiegyensúlyozottabb kapcsolódásba, amikor kellően érzékeny, odaadó a gyermeke felé, de megengedi magának, hogy ne legyen tökéletes. Ez az „elégg jó anyaság” érzése fontos tényező az anyai felelősség hosszabb távon való megélésében (Csabai, 2021, p. 25).

Az első gyermek érkezése idején a felnőtté válás a gyermekvárás idején zajlik. A gyermek születésével az anya egy generációval feljebb kerül. Andrek Andrea szerint a felnőtté válás folyamata nem ér véget a gyermekvállalással. Évekig tart, amíg az anya és az apa szülői identitása a személyiségük részévé válik. Ebben az időszakban úgy érezhetik, hogy az az elvárás, hogy felhőtlenül boldogok és elégedettek legyenek, pedig megfigyelhető, hogy a várandósság idején megélt eufórikus hangulatot a posztpartum időszakban feszült és krízis közeli hangulat válthatja fel. Akár 8-12 hónap is szükséges lehet ahhoz, hogy az új szerepkörben magukra találjanak a szülők (Andrek, 2019, p. 31).

A váratlan, nem tervezett terhesség többnyire valamilyen módon „tiltott” szexuális kapcsolat eredménye. Gyakran alacsonyabb iskolázottságú, gyerekként konfliktusos vagy elhanyagoló családban nevelkedett fiataloknál fordul elő, és ez nem feltétlenül függ össze a rossz szociális körülményekkel. Előfordulhat magasabb társadalmi körökben érzelmi elhanyagolás következtében, tapasztalatlanságból, dacból, lázadásból. Horváth Szabó Katalin szerint jellemző a korai, nem tervezett terhesség esetén a szülésre való éretlenség, és az, hogy a szülővé válással járó út nem az egészséges növekedést jelenti számukra, sokkal inkább elutasítják ezt. A nem kívánt terhesség esetén elsősorban a nő helyzetét szokták vizsgálni és mérlegelni, de nagyon fontos az apa szerepe ilyenkor. Ha az apa éretlen, elmenekül a helyzetből, esetleg agresszív, ez visszavetheti az anya lelkierejét és megküzdési képességét is. (Horváth-Szabó, 2016, p. 108-110) Esetenként bántalmazó kapcsolatban vagy erőszak következtében fogan meg a gyermek. Ezeket a történéseket a nők titkolják, legszívesebben elfelejtenek, de ha a gyermek megfogant és megmarad, mindaz láthatóvá válik, amit a nő nem vállal a közösség előtt. Ráadásul a gyermek felnevelése mindig emlékezteti őt arra, amit inkább elfelejteni szeretne, és örökre összekötheti őt azzal férfival, akivel nem szeretne további kapcsolatot. Félelem, szégyen és kétségbeesés vehet erőt az anyán, miközben a lelkének egy része örülni szeretne annak, hogy gyermeke van.

Jellemző ebben a stádiumban a magány, hiszen a nő nem szeretné tudatni a világgal sem a dilemmát, amivel vívódik, sem a döntést, amit félelmében meghozni készül. Emellett az idő is sürgeti, hiszen az abortusz lehetősége Magyarországon a magzat 12 hetes koráig engedélyezett. Olyan helyzetben kell döntést hoznia, amikor kevés információ áll rendelkezésére, az idő sürgeti, magányos, félelem

szorongatja, és a terhesség korai testi tünetei, a hormonális változások is súlyosbítják a helyzetét. Hatalmába kerítheti a kétségbeesés, a szégyen, a kilátástalanság, és az attól való félelem, hogy a gyermek érkezése keresztülhúzza minden számítását, ellehetetleníti az életét.

Érthető, ha ebben a fázisban menekülni szeretne a szorításból, és szívesen befogadja azokat információkat, amelyek arról szólnak, hogy könnyen megszabadulhat a gyerektől az abortusz által. Stocker Andrea Krisztina és Hargitai Rita az anya-magzat kötődést tárgyaló tanulmányában arról ír, hogy ha a kismama nem kap segítséget, az első trimeszterben szőnyeg alá söpörheti a fennálló problémát, és önmaga előtt is képes eltagadni, hogy a terhesség nemcsak egy kellemetlen diagnózis, hanem valójában a gyermeke. Számára a tagadás egy megküzdési stratégia, amely legalább átmenetileg segít kimenekülni a fájdalmas valóságból. Ilyenkor hajlamos arra, hogy elfogadja az érvelést, hogy a magzata még nem is ember, csak egy könnyen eltávolítható sejtcsoport. Megszabadulhat tőle, akár egy szemölcstől.

Ez az állapot hasonlít az öngyilkosságot megelőző lelkiállapotra, amikor az életösztön felmondja a szolgálatot. Fájdalmasabb a lét, mint a nem lét (Stocker & Hargitai, 2007). A nő ilyenkor nem tudja elképzelni, hogy az abortusz melletti döntés mekkora veszteséget fog jelenteni számára a későbbiekben. A tagadás eredményezi azt is, hogy a félelme miatt nem látja a gyermeket, csak a problémát. Ebben a helyzetben az abortuszt szorgalmazni, abortuszra bátorítani az anyát azt jelenti, hogy a feladás felé tereljük őt. Nem feltételezzük róla és nem erősítjük meg abban, hogy képes megállni a krízisben, van ereje a megküzdésre, van lehetősége a megoldásra, és van joga arra, hogy anya lehessen.

Példák sokasága mutatja, hogy azok az anyák, akik végül nem mennek abortuszra, hanem az életet választják, és megfelelő segítséget kapnak a krízis idején, sokszoros erővel képesek megoldani a lehetetlennek tűnő helyzeteket is. Amikor a 12. héttől kezdve elmúlik róluk a döntés kényszere, némileg megkönnyebbülve a gyermekük támogatására tudják fordítani az energiájukat. Ilyenkor arra is felszabadulnak, hogy elfogadják és szeressék a gyermeküket, hiszen a másik lehetőség – a gyermek elutasítása – már nem választható opció. A legtöbben ezen a ponton gyökeres változáson mennek keresztül. Megnyugszanak, megerősödnek, megszépülnek. Ezt a belső erőt veszi el az abortusz a nőtől. Azt a lehetőséget, hogy a gyermek elfogadásával növekedhessenek, felnőhessenek ahhoz feladathoz, amelyre a női létük eleve képessé teszi őket. Elveszi továbbá annak lehetőségét, hogy megismerjék a gyermeküket és azokat az ajándékokat, amelyek vele érkeznek.

### *További szempontok az örökbefogadás kérdéséhez*

Amikor egy kismama örökbefogadásra szánja el magát, elindul egy folyamat, ami az elhatározástól a születésig tart. Ebben az időszakban arról kell döntenie, hogy valóban örökbe adja vagy mégis felneveli a kisbabát. Ez a döntés azért nagyon lényeges, mert az érzelmek és a realitás vívódnak egymással. Az első hetekben a rémület a vezető érzés, a baba léte nem érzékelhető. Később a test megnyugszik, a baba a mérete és mozgása miatt is egyre inkább érzékelhetővé válik, a kismama elkezd magát anyának érezni. Ettől kezdve akárhogy dönt, gondoskodó szerepben van. Tehát nem a gyermek életének kioltása a kérdés, hanem az, hogy hogyan gondoskodik az anya a további életéről.

Az anyai érzés, a gyermek iránti szeretet ilyenkor nagy erővel jelentkezik. Emellett folyamatos a bizonytalanság és a félelem a körülmények és a saját alkalmasság bizonytalansága miatt. Arra kell

számítanunk, hogy hetente változik, hogy felnevelné vagy inkább örökbe adná a babát. Egy kismama (nevezzük Hannának) személyiségzavarral és kezeletlen depresszióval élt. Párja elhagyta, szüleire már gyerekként sem számíthatott. Teljesen egyedül volt.

Érzékelte, hogy labilis lelkiállapota miatt nem alkalmas arra, hogy teljesen egyedül felnevelje a kisbabáját. Eközben szeretgette, beszélt hozzá, babatakarót kezdett horgolni és hordozókendőt vásárolt. Elképzelte, hogy a szobában, hogy lesz a kiságy az ő ágya mellett, hogy a baba mindig vele lehessen. Elkérte tőlem az összes családtámogatást igénylő űrlapot, és válogatott a raktárunkban a kis ruhák között. Máskor sírva mondta, hogy olyan nehéz és magányos napjai vannak, annyira sötét gondolatok gyötrik, hogy nem meri vállalni a felelősséget a babáért. El kellett vezetni őt addig, amíg ki tudja mondani egyértelműen a döntését úgy, mint saját szabad akaratát.

### *Mi veszélyezteti a szabad döntést?*

Magyarországon minden örökbefogadással foglalkozó szervezetnél több százan várnak kisbabára, és csak egy-két örökbeadható baba adódik minden évben. Azok a civil szervezetek, akik nem elsősorban a kismamának, hanem a gyermekre váró pároknak szeretnének segíteni, megzavarhatják ezt a döntési folyamatot. Talán nem arra helyezik a fókuszot, hogy a kismama saját szándékának megfelelően őt erősítsék az anyaságban, hanem abba az irányba terelik, hogy felelős döntés lemondani a babáról. Megzavarhatja a szabad döntést, ha az örökbefogadó szülőket túl korán bemutatjuk a kismamának. Reménykedésük, kedvességük azt a hatást eredményezheti, hogy a kismama nekik szeretne segíteni.

Hanna esetében a várandósság utolsó heteiben jött el a pillanat, amikor döntött. Ettől kezdve elsősorban az aggasztotta, hogy én elítélem-e őt azért, mert örökbe adja a babáját. Meglepett, hogy az én személyem is foglalkoztatja. Úgy érezte, sokat köszönhet nekem, nem szeretne nekem csalódást okozni. Amikor biztosítottam arról, hogy mindenképpen szeretjük, mindenben mellette állunk, és hogy ő tudja a legjobb döntést meghozni a gyermeke érdekében, csodálatos módon megnyugodott. Jobban aludt éjszaka, elkezdett búcsúzkodni a kisbabájától, és emlékeket készített neki, amit majd átad az örökbefogadó szülőknek.

Az örökbefogadás megtörtént. A kismama úgy érezte, hogy megnyugtató megoldás született, de nagyon szenvedett. Hiányzott neki a gyermeke, akit szeretett. Nem tudta feldolgozni, hogy olyan helyzetben van, hogy nem engedheti meg magának, hogy vele legyen a gyermeke. Gyászolt, de nem volt büntudata. Annyi szeretetet adott a gyermekének, amennyit csak bírt, és születése utána biztonságba helyezte.

## **6. Abortusz – a gyermek utolsó napja**

A leggyakoribb műtétek egyike, de nem beszélünk róla. Hogy ne kelljen szembesülnünk az abortusszal, sokféle kifejezést használatos az abortusz szinonimájaként: terhességmegszakítás, magzatelhajtás, művi vetélés, küret, magzatüzés, vetetés, AB, kisműtét, inter, kaparás...

Bármilyen műtetre készülünk, utána nézünk a beavatkozásnak. Tudni szeretnénk, hogy mi történik majd velünk. Az abortusz előtt nem szokás előzetesen megnézni, hogyan zajlik a műtét. Ha ez a tájékoztatás része lenne, valószínűleg drasztikusan lecsökkenne az abortuszok száma.

Az abortusz műtét olyan fájdalmas látvány, hogy féltjük tőle a fiatalokat, nem mutatjuk meg diákoknak, és magunk előtt is inkább elfüggönyözzük. Nagyon fájdalmas lenne a tényekkel való szembesülés azok számára, akik – orvosként, kismamaként, nagymamaként, apaként, asszisztensként - bármilyen formában érintettek.

A kismama még választhatja az altatást, hogy ne kelljen szembesülnie a történetekkel, de az orvosok, akik a műtétet elvégzik, elméletben is pontosan tudják, gyakorlatban is látják, mit tesznek. Rosszul értelmezett kötelességből, megszokásból végzik a „dolgukat” - sokszor két szülés között oltanak ki másik két életet. Vannak, akik azt gondolják, hogy nőgyógyászként ez a műtét nem kerülhető el. Ezért beletörődnek a helyzetbe, de igyekeznek hangoztatni, hogy kérésre/parancsra teszik. Ők sem szívesen vállalják.

Ehhez tudni kell, hogy az orvosok lelkiismereti okra hivatkozva visszautasíthatják az abortusz elvégzését, és arra sem kötelezhetőek, hogy megszervezzék a műtétet maguk helyett. Vannak, akik tisztában vannak azzal, hogy elutasítgatnák az abortusz elvégzését, de nem merik vállalni a konfrontációt a többi orvossal vagy a főnökükkel.

### **6.1. Az abortusz módjai**

**SZEMELVÉNY:** Anthony Levatino volt abortőr videója<sup>13</sup>: esemény utáni, ab tabletták, küret, 2. és 3. trimeszteres változatok és a fogamzásgátló tabletták mellékhatása témákban.

Most vesszük hasznát annak, hogy a fogantatásról szóló animációt megnéztük. A fogantatás és a magzat fejlődésének megismerése után sokkal pontosabb választ tudunk adni a különböző eszközökkel és eljárásokkal kapcsolatban. Kiemelném az esemény utáni tablettát, amely megakadályozhatja a megfogant baba beágyazódását, és ezzel az életére tör.

Megosztó kérdés az abortusz tabletták alkalmazása. Egyesek szerint humánusabb megoldás, amely a nők egészségét nem veszélyezteti. Ezzel szemben a valóság az, hogy használatával a nő nemcsak testi egészségét kockáztatja, hanem a lelki egészségét is. Saját kezűleg az otthonában veszi be a tablettát, és ezt követően több napig tartó, erőteljes vérzéssel és görcsrel kísért vajúdás veszi kezdetét. A folyamat sem nem humánus, sem nem könnyebb.

A 2. és 3. trimeszteres abortusz azért is fájdalmas, mert a baba erőteljes növekedésbe kezd ilyenkor. Mindenki láthatja, hogy milyen nagy, mennyire kisbaba formájú. Ilyenkor már meg kell szülni az előzetesen injekcióval megölt babát.

Egy példa az orvosok között: Dr. Bödecs Péter azért különleges, mert életpárti orvos, bár nem vallásos. Ő az, aki orvosi tudására alapozva és a Hippokratészi esküt a magzatokra is kiterjesztve, nem hajlandó abortuszt végezni. Azt állítja, hogy nemhogy elpártoltak volna tőle a páciensek, inkább egymásnak adják a kilincset. Az a tapasztalata, hogy szülészorvosnak szívesebben választanak a kismamák olyat, akinek „tisztá” a keze.

**SZEMELVÉNY:** DR. BÖDECS PÉTER SZÜLÉSZORVOS<sup>14</sup>

Ferenc pápa az abortuszról 2023-ban Budapesten:

“Az abortusz ellenzése nem vallási, hanem emberi kérdés, és az abortusz akkor sem megengedhető, ha a születendő gyermek súlyos fogyatékossgal jön világra vagy alig van esélye az életben maradásra. (...) Megengedhető egy emberi élet eldobása, hogy megoldjunk egy problémát? Megengedhető bérnyilkost fogadni, hogy megoldjunk egy problémát? (...) Azok a gyerekek is megérdemlik az egészségügyi ellátást az anyaméhben, akik várhatóan nem, vagy csak kevéssel élik túl a születést. A pápa szerint az ilyen gyerekek szüleit támogatni kell, hogy ne érezzék magukat egyedül, és ne féljenek.”

## 6.2. *Posztabortusz szindróma (PAS) és az ítélet*

Ferenc pápa 2019-ben a „Yes to Life” konferencián: “Egyetlen emberi lény sem összeegyeztethetetlen az étellel, sem életkora, sem egészségi állapota, sem létminősége miatt. Minden magzat, aki hírt ad magáról egy nő méhében, ajándék, aki megváltoztatja egy család történetét: egy apáét és egy anyáét, a nagyszülőket és a testvéreket. És ennek a magzatnak szüksége van arra, hogy elfogadják, szeressék és gondozzák.”

### *Az abortusz utáni lelkiállapot az anyában*

Az abortusz után, miután tudatukra ébredtek, a legtöbb nő megkönnyebbülést érez rövid távon.

Ezt megelőzően az ébredés órájában feltör bennük a fájdalom az elvesztett gyermekük miatt. Ezt a fájdalmat a helyrezökkenő felettes én letiltja. Nincs veszteség, nincs gyász, nincs is semmi. Túl van rajta, elmúlt a döntés kényszer, nincs már baj, mehet tovább az élet.

Az anya elvesztette a gyermekét, akit az ő kérésére öltek meg a saját méhében orvosok, akiknek gyógyítaniuk kellene.

A veszteséget és a vele járó fájdalmat nem vallhatja be magának, nem oszthatja meg senkivel. Az elgyászolatlan veszteség, az elnyomott büntudat egyre nagyobb terhet rak a nő vállára. Ahogy telik az idő, egyre elviselhetlenebb ez a teher.

SZEMELVÉNY: Két részletben hallgatjuk meg Anna történetét. Anna 1.<sup>15</sup> Anna 2.<sup>16</sup>

FELDOLGOZÁS: DIXIT kártyával 1. Válasszanak Anna történetének szereplői közül valakit, és azt jelenítsék meg egy DIXIT kártyalappal. 2. Mondják el, hogy miért ezt a képet választották!

Ezzel a módszerrel könnyebb megfogalmazni a gondolataikat akkor, amikor a riport meghallgatása után még a hatása alatt vannak, és nehéz lenne megszólalniuk.

Hasonló példák:

Abby Johnson, a Planned Parenthood egyik intézményének vezetője volt, majd életpárti aktivista lett.

Anthony Levatino, több ezer abortusz elvégzéséért felelős az USA-ban, életpárti aktivista lett.

Börzsönyi Balázs, korábban végzett abortuszokat, de egy nap rádöbönt, hogy mit tesz, azóta elutasítja ezt a műtetet (Váratlan élet.hu oldalon a werkvideók között megtekinthető a vele készült rövid interjú<sup>17</sup>)

Domokos Tamás, magyar nőgyógyász, korábban végzett abortuszt, de felhagyott ezzel a gyakorlattal. (A vele készült interjú megtekinthető Skrabski Fruzsina: Befogad és kitaszít a világ c. filmjében<sup>18</sup>. Az egész

film izgalmas kérdéseket vet fel. A válaszokkal nem minden esetben tudunk egyetérteni, de az előadóknak felkészülésképpen érdemes megnézni, mert sokat mond a társadalmi vélekedésről. Képzésen való vetítésre nem ajánljuk.)

### **6.3. Abortusz túlélők**

Az abortusz kapcsán a baba, akinek az élete fölött lamentálunk, nem tud megszólalni. Nem tudja elmondani, hogy érinti őt ez a döntés.

Előfordul azonban, hogy a baba túléli az abortuszt.

- az anya mégis eláll a szándékától vagy nem jut el az abortuszra
- házilagos, illegális abortusz sikertelen
- nem sikerül a beavatkozás, a magzat életben marad, és tovább fejlődik az anyaméhben.

Abortusz túlélőnek számítanak még:

- akiknek a testvérét abortálták
- azoknak az országoknak a lakói, ahol magas az abortuszok száma.

#### **SZEMELVÉNY: IMRE TÖRTÉNETE<sup>19</sup>**

Meghallgatjuk Téglássy Imre történetét, aki abortusz túlélőként definiálja magát. Imre családját kitelepítették a kommunisták, az apját rendszeresen kihallgatták és megverték. Ekkor érkezett Imre harmadik gyerekként. Az édesanyja pánikba esett, és mindent elkövetett, hogy megakadályozza a születését. Nem sikerült. Az esetet feldolgozta Téglássy Ferenc (Imre bátyja) filmrendező a Soha, seholy senkinek c. filmjében. (térítés ellenében megtekinthető a Filmio oldalán<sup>20</sup>)

## **7. Szerelem, párkapcsolat, szexualitás**

Előadás a „Szerelem, összetartozás, élet” vetítés alapján<sup>21</sup>:

### **7.1. A párkapcsolat**

A párkapcsolat nem cél, hanem út: átmenet a gyerekkortól család felé. Korábban is vannak magas hőfokú emberi kapcsolataink: szülők, mesterek, példaképek, barátok. A párkapcsolat abban különbözik ezektől, hogy szerelemmel és szexuális vonzódással jár.

A szexualitás a szerelem egyik nyelve – nélkülözhetetlen kifejező eszköze a szerelem mértékének és a két ember eggyé válásának. A szex nem valami, amit csinálunk, hanem kettőnk egyesülése. A szexualitásunk velünk teremtett lényegünk, ösztön alapjai vannak, de az ember esetében emberi érzésekkel társítva és szeretettel kísérve van jelen bennünk.

Szabad döntésünk van, nem egyszerűen az ösztöneink vezetnek.

Nem két fél emberből lesz egy teljes ember, hanem két egészből lesz egy egység. „ketten egy test lesznek”(Ef. 5,32) Nem kell örökre szimbiózisban maradni egymással. Természetes, hogy mindketten



megmaradunk azok, akik vagyunk. Így tud megvalósulni az, amit az esküvői áldás megfogalmaz az új asszonyról: „Férje bátran hagyatkozzék rá, és elismerve őt egyenlő társának, aki vele a kegyelmi életben is osztozik, mindig ugyanazzal a szeretettel szeresse, ahogy Krisztus szerette az egyházát!”

Hogyan szerette Krisztus az egyházát: szabad akaratot adott neki, „ragyogóvá tette”, „életét adta érte” és „vele van a világ végezetéig”.

### *Mire adatott a szerelem?*

Arra, hogy megtaláljuk az életünk párját. „Nem jó az embernek egyedül”. Úgy érezzük, hogy kell valaki,

- aki feltétel nélkül szeret,
- gyengeségeinkkel együtt elfogad bennünket.
- akihez tartozhatunk
- akinek a szemében pótolhatatlanok vagyunk
- aki mellett értékesnek érezhetjük magunkat
- aki mellett otthonra találunk.

Ezek velünk született alapigények. Akinél ezek az alapigények nem teljesülhetnek be, az élet egyéb területein is nehezebben boldogul majd.

### *Mit kell elbírnia két ember kapcsolatának?*

Kettőnk teljes életét: egymás örömét, bánatát, egészségét, betegségét, sikerét és kudarcát, közös gyermekeink teljes életét, szüleink idős korát, unokáink érkezését és nevelkedését, valamint társadalmi felelősségünk is van.

### *Nagyszülőség*

A nagyszülőre a család felnézhet, bölcsességére támaszkodhat, életpéldájukra hivatkozhat.

A nagyszülők életére az unokák, dédunokák is emlékeznek majd. Önbecsülésüket, döntéseiket, élet stratégiájukat, a hűségben való kitartásukat, a nehézségekhez való bátorságukat, kiútkeresési képességüket is meghatározza, milyen emléket őriznek a nagyszülőkről.

Ahhoz, hogy ez a példa méltó örökség legyen a fiatalabb generációk számára, jól kell dönteni akkor, amikor az Igazít keressük.

### *Örökség*

A nagyszülők (fiatalkori) döntései és az ebből fakadó következmények több generáció életére is hatással lehetnek.

A Biblia is említi a bűnök hetedízigen való hatását, ami sajnos nem bibliai túlzás.

A pszichológia és a családterápia területén dolgozó szakemberek a napi gyakorlatban rendszeresen találkoznak a transzgenerációs hatások következményeivel.

Nem megoldhatatlan nehézségek ezek, de az utódoknak sok fájdalmat és nagyon komoly belső emberi munkát jelent, hogy jóra fordítsák azt az örökséget, amit a szüleiktől, nagyszüleiktől kaptak.

## ***7.2. Felkészülés a párkapcsolatra***

Nem túlzás, hogy tizenéves korban arra gondolunk, hogy nagyszülők leszünk?

Nem túlzás, hiszen ilyenkor foglalkozunk a pályaválasztással is, és ilyenkor határozzuk el, hogy a következő évtizedekben milyen szakmai úton kívánunk haladni. Ahhoz, hogy bármely szakterületen sikeresek lehessünk, már a középiskolában jól kell tudnunk teljesíteni. Csak abban lehetünk sikeresek, amire időben és tudatosan készülünk.

Nem túlzás azért sem, mert a nyugdíjas évekre már az első fizetésünkből is félreteszünk. Minden döntésünk a pénzügyekkel kapcsolatban meghatározza majd az életünk anyagi biztonságát, a nyugdíjas évek anyagi fedezetét és gyermekeink, unokáink anyagi örökségét. Erre már az iskolákban felkészítik a gyerekeket, és senki sem vitatja, hogy fiatal korban kell megalapozni a jövőnket. Ugyanez érvényes a párkapcsolatra és az egyéb családi kapcsolatok sikerességére is.

Párhuzamosan kell építeni a jövőbeli családi életünket és a szakmai karrier pályánkat.

### *Önismeret mindennek az alapja*

Ahhoz, hogy az emberi kapcsolatokban jól mozogjunk, szükségünk van arra, hogy magunkkal jó viszonyban legyünk.

Ahhoz, hogy magunkkal jó viszonyban legyünk, szükségünk van arra, hogy ismerjük saját magunkat.

- Mit örököltünk, mit tanultunk eddig?
- Kit szeretünk, kit nem?
- Ki a példaképünk és ki a negatív példa előttünk - miért?
- Miben vagyunk tehetségesek?
- Mik a korlátaink?
- Miben vagyunk egyediek?
- Mit változtatnánk magunkon?
- Milyen a külsőnk?
- Mit szeretünk benne, mit nem?
- Mit változtathatunk rajta, mit nem?
- Mit szeretnénk megvalósítani az életben?
- Mire érzünk küldetést?

Aki önmagával jó viszonyban van, képessé válik arra, hogy a párkapcsolatában is jól működjön. Nem hiánypótlásra, erőfitogtatásra, feltűnésre, bánatúzésre, gyakorlatozásra fogja „használni” a szerelmet.

Nem öntudatlanul zuhan bele egy kapcsolatba az első fellobbanás alapján, hanem képes lesz szétválasztani a csupán szexuális vonzódást a valódi szerelemtől.

Tizenéves korban nem az örök szerelmet keressük egy fiúban (persze vannak, akik tizenéves szerelmükkel kötnek végül házasságot, de ez ritkább). Mégis minden szerelemben benne rejlik valahol az „IGAZINAK” egy darabja. Ezért fontos, hogy ne csak „bepasizzunk” „becsajozzunk” pusztán azért, hogy „legyen valakink”. Csak akkor járjunk együtt valakivel, ha ez valódi szerelem az adott időszakban, teljes és méltó, tiszta érzés alapján áll.

Később kiderülhet róla, hogy nem az volt benne, amit reméltünk tőle. Akkor szakítunk, gyógyulunk, és felkészülünk egy következő kapcsolatra. Ez a folyamat akkor lehet tiszta és sérüléstől mentes, ha nem teszünk benne olyat, amelyet a kapcsolat természete még nem indokol.

A testi közeledés mindig a lelki kötődés testi mozdulatokban való megünneplése. Az egymásra találást a kézfogás, a viszonzott és kimondott szerelmet a csók és más testi kedvesség ezerféle módja pecsételheti meg. A teljes testi önátadásnak akkor jött el az ideje,

- amikor elköteleződünk egymás mellett,
- amikor bízhatunk egymás hűségében, és
- amikor képesek vagyunk arra, hogy felvállaljuk a szerelmünk gyümölcsét, a gyermeket.

A jó házasság alapja, hogy

- a házastársak érettek legyenek a kapcsolatra,
- jól megismerjék egymást,
- meg tudják beszélni a problémáikat és örömeiket.

Az ismerkedés elején jobb tartózkodni a testi közeledéstől - hogy legyen idő emberileg jobban megismerni egymást. Nem túlzás azt állítani, hogy egy szerelmes tizenéves tartózkodjon a testi közeledéstől? Nem túlzás! Kifejezetten fontos, hogy ne a testi vágyak hassanak két ember ismerkedése idején, hanem emberileg tudják megismerni egymást. Törekedni kell sokféle módon az örömszerzésre, nem kell megijedni a vitáktól, meg kell ismerni egymás családját, egymás hitét. Ha nem fűzik túl szorosra a testi kapcsolatot, szakítás esetén kisebb a sérülés.

### *A konfliktusokat nem oldja meg a szex?*

NEM. A szex a tartós párkapcsolatban lehet a kibékülés megünneplése, de megoldása nem.

Az együttlét öröme csak elodázza a konfliktus rendezését, így a pár tovább hordozza magában megoldatlanul. Olyan ez, mint a táskában tartott időzített bomba, amely bármikor robbanhat. A testi együttlét eközben erős ragasztót képez két ember között akkor is, ha valójában nem illenek össze. Így egy nagy szerelemnek látszó kapcsolat lehet alapvető tévedés is, mert a két fél nem lát tisztán.

Aki szexuálisan közelebb kerül a szerelméhez, abban az ösztönös-érzelmi telítettség erősödik, a józan-akarati sorvad. Emiatt ugranak bele sokan idő „szerelmi házasságba”, ami aztán egyéb alapok nélkül

kudarcba fulladhat. A tartózkodás melletti ismerkedés idején az ember megtanul sokféle módon kommunikálni, a várakozás közben gyönyörű érzelmeket fedezhet fel, és élhet át.

Akik hamar mennek bele a szexbe, ezeket az időket elveszítik, pedig ez később nagyon komoly megtartó erő lenne a házasságban. A tartózkodás melletti ismerkedést követően többnyire tartós házasság születik, ha az ismerkedés idejét jól használták fel, és nem a prúd távolságtartás volt a legfőbb szempont.

### *Szemérem, prűdéria, pornográfia*

Fontos megkülönböztetni a prűdériát és a szemérmet egymástól.

A házasság boldogságában nagy szerepet játszik majd a testi gyönyörűség. Aki a szexet mocskosnak tartja, és csak bűnös fogalmi vannak róla, nem lehet boldog a házasságban, és a házastársát sem tudja majd boldoggá tenni. Ezért fontos, hogy ismerjük a saját testi működésünket, és az ebből fakadó gyönyörűségre való képességünket. Szeressük ezt a képességet, és tekintsük a Teremtő ajándékának! Éppen ezért ne bánjunk vele felelőtlenül. Annak őrizzük meg, aki erre méltónak bizonyul. A szemérem nemcsak a lányok kiváltsága. A fiúk teste sem gyakorlótér, az ő érzéseik is megbecsülésre méltóak.

Merjük kimondani: A pornó mocskos. Tárgyasítja az embert, a testet függetleníti a személytől és annak lelkétől, pusztán ösztön kielégítésre használja. A pornó addiktív lehet, torzíja a bennünk élő test-képet és a szexuális együttlét minőségét. A pornó felturbózza az igényeket, és a bensőséges szerelmi együttlét már nem lesz izgatós később. Képtelenné teheti az élő szerelmi kapcsolatra, mivel virtuális élményt ad. Ha ezt kimondjuk, nem prűdek vagyunk, hanem józanok.

### *A „szerelem-hormonokról”*

Amikor szerelmesek vagyunk, öt vegyület dolgozik bennünk.

1. Phenil-Etil-Amin, rövidítve PEA - a szerelem-érzés felelőse

Ettől vagyunk szerelmesek. Ez a szó valódi értelmében kábítószer, illetve ugyanazt a hatást eredményezi: jó érzést okoz, könnyűvé tesz. Ugyanazokon a pályákon halad, és az agynak ugyanabba a jutalmazási központjába jut, mint a kábítószer. Aki a szerelem első hónapjaiban testi kapcsolatot létesít, PEA hatása alatt áll. Ha ilyenkor valaki házasságot köt, nem pontosan tudja, mit cselekszik.

A PEA megemeli a dopamin szintet.

2. Dopamin – boldogság érzés felelőse

Ettől vagyunk boldogok, ettől lubickolunk, nem vagyunk éhesek, álmosak, tele vagyunk energiával. Tudatmódosító hatása miatt felborul az eddigi értékhierarchia a fejünkben. Ebben az állapotban nem fontos más, csak a NAGY Ő.

Ez a dopamin-fürdő olyan feldobottságot eredményez, amely az agy számára nehezen viselhető instabil állapot. Ezért átlagosan 18 hónap elteltével maga az agy állítja le a PEA termelését. Egyszeriben kijózanodik a pár, hacsak nem történt meg ez alatt az idő alatt egyéb kötődések kiépülése közöttük. Ezzel párhuzamosan lecsökken a szervezetben a szerotonin a „normalitás-hormon” szintje.

3. Szerotonin – ez az anyag a kémiai hírvivő az agyban, amely a „normalitásért” felel

A jó közérzethez a megfelelő szint megléte szükséges: se sok, se kevés. A szerotonin csökkenése - a dopamin szint emelkedése mellett - lecsökkenti a tudatosság, kiegyensúlyozottság szintjét.

#### 4. Endorfin – élvezetért felel

Ez is igazi kábítószer és az agy jutalmazási központjára hat. A szeretkezés során hatalmas dózisban szabadul fel az endorfin. A szeretkezés, az orgazmus során ez okozza a kábulathoz hasonló gyönyörűség érzését. Ha valaki csak nemi közösülésre vágyik, endorfinra vágyik. Rá lehet szokni, így lesz valaki szex-függő, ami ma már az alkoholizmus, drogfüggőség, játékfüggőség mellet addiktológiai (szenvedélybetegségek tudománya) fogalom is.

#### 5. Oxitocin – kötődésért felel

A szex során felszabadul még az oxitocin, a kötődésért felelős anyag az szervezetünkben. Ugyanez az anyag szabadul fel nagy mennyiségben a szüléskor és minden szoptatáskor az anya szervezetében. Ez hozza létre azt a szoros kapcsolatot anya és gyermeke között, amely lehetővé teszi, hogy bármi áron is gondoskodni tudjon és akarjon a gyermekéről.

A házastársak között is rendkívül erős hatása van. A boldog szexuális együttlét egy egészséges ember szívében mély nyomot hagy, pecsétet üt. A házasság esetében ez jó, de ha a kapcsolat felbomlik, erős törést jelent, és komoly sebet hagy maga után.

Kimutatták, hogy sok házasság 1-5 év között bomlik fel, mert a kapcsolat csak a PEA hatása alatt működött.

### ***7.3. A tiszta készület oka és értelme a Humane Vitae és Evangelium Vitae enciklikák alapján<sup>22</sup>***

#### *A házastársi szeretet*

8. „A házastársi szeretet akkor mutatja meg igazi természetét és nagyszerűségét ha végső forrásként Istenből származtatjuk, „aki a szeretet, és akitől minden atyaság nevét kapja az égből és a földön” (vö. 1Jn 4,8) . A házasság tehát nem véletlenül vagy a természet vak erőinek játékként születik, hanem a teremtő Isten bölcsen és előrelátóan azért alapította, hogy az emberek között megvalósítsa szeretetének tervét. A kölcsönös és személyes önátadás által, amely sajátosan és kizárólag az övék, a házastársak olyan személyes közösséget érnek el, amellyel egymást tökéletesítik, hogy az új életek létrehozásában és nevelésében Istennel együtt munkálkodjanak.

A keresztények számára a házasság – mint kegyelemközlő szentség – olyan nagy méltóságra jutott, hogy Krisztus és az Egyház kapcsolatát jelzi.”

#### *A házastársi szeretet jellemző vonásai*

9. „Ebben a megvilágításban láthatóvá válnak a házastársi szeretet sajátos vonásai és követelményei, melyeknek megfelelő értékelése nagyon fontos.

Ez a szeretet mindenekelőtt egészen emberi, azaz érzékelhető és lelki. Nem merő ösztönről vagy érzelmi indulatról van szó tehát, hanem elsősorban szabad akarati tettről, amely nemcsak arra törekszik, hogy

megmaradjon, hanem hogy növekedjék is a mindennapok örömei és fájdalmai között, úgy, hogy a házások egy szív és egy lélek legyenek, s emberi tökéletességüket együtt ériék el.

Ez a szeretet teljes, azaz a személyes barátság olyan különleges formája, amelyben a házastársak mindent nagylelkűen megosztanak egymás között, nem engednek meg igazságtalan kivételeket és nem törekszenek csak a saját előnyeikre. Aki házastársát szereti, nemcsak azért szereti, amit tőle kap, hanem önmagáért; és örül, ha saját magával gazdagíthatja őt.

A házastársi szeretet hűséges és kizárólagos egész az élet végéig. Ilyennek látják szeretetüket a jegyesek azon a napon, amelyen szabadon és tudatosan megkötik házasságukat. Jóllehet a házastársak hűsége néha nehézségekkel jár, senki nem állíthatja, hogy ez a hűség megtarthatatlan, hisz épp ellenkezőleg minden időben nemes és érdemszerző. Századokon keresztül oly sok házaspár példája nemcsak azt bizonyítja, hogy a hűség megfelel a házasság természetének, hanem azt is, hogy bensőséges és hosszan tartó boldogság forrása.

Végül ez a szeretet termékeny, azaz nem merül ki a házastársak közösségében, hanem arra van rendelve, hogy folytatódjék és új életet fakasszon. „A házasságnak és a házastársi szeretetnek a természet szerint az a rendeltetése, hogy utódoknak adjon életet és fölnevelje őket. A gyermek a házasság legszebb ajándéka, s éppen a szülők számára lesz a legnagyobb kincs.” (GS 50)

### *A szülői felelősség*

10. „Ezen okok miatt a házastársi szeretet azt igényli a házastársaktól, hogy feladatukat valóban ismerjék, s legyenek tudatában szülői felelősségüknek, melyet ma – joggal – annyira sürgetnek. Éppen ezért helyesen kell érteni. A szülői felelősséget több egymással összefüggő törvényes szempont szerint kell szemlélni.

Ha a biológiai folyamatokra gondolunk, a szülői felelősség a hozzájuk tartozó funkciók ismeretét és tiszteletben tartását jelenti, mivel az emberi értelem az élet továbbadásának képességében az emberi személyhez tartozó biológiai törvényeket fedez fel (vö. STh I-II. 94,2).

Ha a velünk született ösztönökre és szenvedélyekre nézünk, akkor ezek azt az uralmat igénylik, amelyet az értelemnek és az akaratnak kell felettük gyakorolnia.

Ha a fizikai, gazdasági, pszichológiai és szociális feltételekre tekintünk, akkor azokat kell felelős szülőknek mondanunk, akik okos megfontolás és nagylelkű elhatározás után több gyermeket fogadnak el; vagy akik komoly oknál fogva és megtartva az erkölcsi törvényeket, meghatározott vagy bizonytalan időre úgy döntenek, hogy több gyermeket nem hoznak világra.

A szülői felelősség továbbá magával hordozza az objektív erkölcsi renddel való mélyebb kapcsolatot. Ezt a rendet Isten határozta meg, s hűséges értelmezője a helyes lelkiismeret. A szülői feladat felelős megoldása tehát megköveteli, hogy a házastársak teljesen ismerjék kötelességeiket Isten, önmaguk családjuk és a társadalom iránt, mindig megőrizve az értékek helyes rendjét.

Ebből adódik, hogy az élet továbbadásának feladatában a házastársak nem követhetik a saját véleményüket úgy, mintha egyénileg és teljesen szabadon határozhatnák meg a tisztességes utakat, amelyeken járnak. Ellenkezőleg: tetteiket a teremtő Isten terveihez kell alkalmazniuk, amelyet részben a házasság és a házasság élet természete mond el nekik, részben pedig az Egyház állandó tanítása hirdet.” (GS 50-51.)

### *Tisztelet a házasság élet célja és természete iránt*

11. „Azok a tettek, melyekkel a házastársak bensőségesen és tisztán egyesülnek, s amelyek az emberi életet adják tovább, mint a legutóbbi Zsinat figyelmeztetett: „tisztességesek és méltóságteljesek” (vö. GS 49), s nem válnak törvénytelené akkor sem, ha a házastársak akaratától független okok miatt előre láthatóan terméketlenek lesznek, mert nem szűnik meg az a rendeltetésük, hogy a házastársak közösségét kifejezzék és erősítsék. A gyakorlatból tudjuk, hogy nem minden aktust követ új élet. Isten ugyanis a termékenység törvényeit és idejét oly bölcsen rendezte el, hogy már ez maga bizonyos időközöket biztosít a születések között. Mindamelllett az Egyház – miközben az embereket arra inti, hogy tartsák meg a természettörvényt – azt tanítja, hogy minden házastársi aktusnak természete szerint (per se) az emberi élet továbbadására rendeltnek (destinatus) kell maradnia (Casti connubii enciklika).”

### *Két elválaszthatatlan szempont: az egyesülés és a termékenység*

12. „Ez a Tanítóhivatal által többször kifejtett tanítás azon az Istentől alapított, feloldhatatlan kapcsolaton nyugszik, amely a nemi aktus egyesülés és termékenységet adó jelentése között fennáll, s amit az ember saját kezdeményezésével nem törhet meg.

A házasság aktusa ugyanis – miközben a maga belső természete szerint a legszorosabb kötéssel egyesíti a férjet és a feleséget – alkalmassá teszi a házasságot arra, hogy a természetükbe írt törvény szerint új életet fakasszanak. Ha mindkét lényeges szempontot (ti. az egyesülés és a termékenység szempontját) megőrzik, a házasság megtartja a kölcsönös, igaz szeretet értelmét és az ember legmagasabb hivatására szóló rendeltetését, amely a szülőség. Úgy gondoljuk, hogy a mai kor emberei nagyon alkalmasak arra, hogy megértsék, ez a tanítás mennyire megegyezik az emberi értelem józan felismerésével.”

### *Evangelium Vitae*

97. „A lelkiismeret formálásához szorosan kapcsolódik a nevelői munka, mely segíti az embert, hogy egyre inkább ember legyen, egyre mélyebbre vezeti az igazságban, irányítja az élet növekvő tisztelete felé és olyanná alakítja, hogy helyes kapcsolatokat tudjon kialakítani más személyekkel.

Különösen fontos, hogy az élet értékére neveljenek a gyökereitől kezdődően. Merő illúzió azt gondolni, hogy fölépíthető az emberi élet igaz kultúrája, ha a fiatalokat nem segítik – a maguk igaz tartalmában és benső összefüggésükben – elfogadni és megélni a nemiséget, a szeretetet és egész létüket. A nemiség, az egész személy kincse „a maga belső tartalmát azzal mutatja meg, hogy a személyt rávezeti a szeretetben önmaga elajándékozására”. [435] A nemiség vulgáris alulértékelése azon fő okok egyike, melyek a születő élet megvetéséhez vezetnek: csak az igaz szeretet tudja megőrizni az életet. Nem bújhatunk ki tehát a kötelezettség alól, hogy a serdülőknél és ifjaknál hiteles nevelést nyújtsunk a nemiségre és a szerelemre,

olyan nevelést, mely magában foglalja a tisztaságra nevelést is, mert ez az erény segíti a személy érlelődését, s teszi képessé a test „jegyesi” jelentésének tiszteletére.”

MEGBESZÉLÉS: Mit jelent a tisztaság? Hogyan adható át ennek értelme?

SZEMELVÉNY: Segítségképpen álljon itt egy részlet a 777 internetes oldalról<sup>23</sup>:

Miért várj a házasságig?

27 nem vallásos szempont, amelyeket olyanoktól gyűjtöttek, akik vártak és akik nem vártak.

1. A szexuális élettel való tiszteletteljes bánásmód segít emlékeztetni az értékemre
2. A szex a házasságra tartogatva megkönnyíti a párkapcsolatokat (amelyek már önmagukban is elég nehezek tudnak lenni). Mikor a legutóbbi kapcsolatomban véget ért, úgy éreztem, összedől a világ. Nem is tudom elképzelni, mennyivel rosszabb lett volna a helyzetem, ha a szex is a kapcsolat része lett volna, hiszen az még jobban összekuszálja az érzelmeimet.
3. Ha vársz a házasságig, az egy teljesen biztos módja annak, hogy megtudd, őszintén szeret-e egy férfi, vagy csak vágyakozik utánad, mert az önfeláldozás a szeretet legigazibb formája. A házasságig való várás megmutatja, hogy a párod valóban irántad érdeklődik-e, és nem csak azért van veled, hogy testi kielégülést kapjon.
4. Furcsa álmaim vannak az exeimről, akikkel szexuális kapcsolatomban voltam, és azt kívánom, bárcsak ne lenne több ilyen.
5. A szexet a házasságra tartogattam, mert a nem szexuális jellegű párkapcsolati kötődés elengedhetetlen ahhoz, hogy tartós legyen a kapcsolat. Nem sokkal az első házassági évfordulónk után három hónapra kórházba kerültem, és utána még hónapokig nagyon gyenge voltam. A férjem minden nap mellettem volt. Ha csupán a szexre hagyatkoztunk volna a kötődésben, nem vészeltük volna át ezt az időszakot.
6. Túl sok nőt hallottam már azon aggódni, hogy a srác, akivel éppen járnak, megfelelő-e számukra, mert a szex nem olyan jó, mint egy korábbi barátjukkal volt, aki egyébként egyáltalán nem bánt velük jól.
7. Amikor a szexet első alkalommal a házastársaddal tapasztalod meg, azzal az emberrel, aki elkötelezte magát amellett, hogy egy életen át tisztelni és szeretni fog téged, a szeretet egyik legtisztább formáját tapasztalod meg: önmagadat adod, miközben befogadod a másikat.
8. A férjemnek és nekem sincs senki, akivel összehasonlíthatnánk egymás teljesítményét. Tökéletesen elégedett vagyok vele, mert csak vele van ilyen tapasztalatom. Ha lennének más szexuális tapasztalataim is, akkor tudatában lennék a különbségeknek, és könnyű idealizálni a korábbi barátokat akkor, mikor nehéz időt éltek meg a kapcsolatokban, például a gyerekek miatt.
9. A fizikai intimitás mellőzése az együttjárás és a jegyesség szakaszában biztosította, hogy tisztán lássuk, milyen jövőről alkotott elképzeléseink vannak, és milyen elvárásaink vannak a kapcsolatunk kapcsán.
10. A szex újdonsága és izgalma idővel kezd elkopni egy kapcsolatban, és könnyű belemerülni a fizikai intimitásba, nem elég időt eltöltve a kapcsolat valódi építésével. Ha nem építitek ki az intimitást



más szinteken, nehézségekbe ütközhetnek, amikor néhány év házasság után a szexuális életetek már nem olyan, mint régen volt.

11. Nem akarok azon szorongani, hogy mit gondolnak rólam, a „teljesítményemről” az új szexuális partnerek.

12. Nem vagyok még kész egy gyermek érkezésére.

13. A házasságig való önmegtartóztatás sokkal könnyebbé tette elengedni azokat a férfiakat, akik összetörték a szívemet.

14. Azt akarom, hogy a várandósság egy nagyon örömteli és izgalmas életesemény legyen, és tudom, hogy ezt csak a házasság biztonságában fogom érezni.

15. Azért is várok a házasságig, mert még senkivel sem találkoztam, aki megbánta volna, hogy ezt az utat választotta, viszont sok olyan embert ismertek, aki megbánta, hogy nem várt.

16. Öt éve vagyok már házas, és nem készültünk tisztán, de bárcsak így tettük volna! Bárcsak megértettem volna akkoriban, hogy micsoda tiszteletet mutattunk volna egymás felé a várakozással, az önmegtagadás alapjainak megteremtésével.

17. A férjem 30 éves koráig várt rám, így amikor öt hónappal az esküvőnk után váratlanul egy évre Afganisztánba küldték dolgozni, sosem voltak kétségeim a hűsége felől.

18. Az önmegtartóztató élet tiszteletben tartja a jövőbeli házasságodat. Ha egy házasságot már azelőtt tisztelünk és becsülünk, mielőtt létezne, csak képzelj el, mennyire fognak majd téged házastársként tisztelni és szeretni!

19. A fizikai intimitás gyakran a kapcsolati problémákra adott sebtapasszá válik, amely elrejti azokat a jeleket, amelyek megmutathatnák, hogy nem a megfelelő kapcsolatban vagy.

20. Azért döntöttem úgy, hogy várok a házasságig, mert ez a döntés mély szabadságérzettel töltött el. Egyszer sem kellett azon aggódnom, hogy van-e nemi betegségem, terhes vagyok-e, vagy mi van, ha a másik csak a szex miatt akar engem.

21. Mindig azt hittem, hogy a leendő házastársamnak tartogatom magam, de amikor megházasodtam, rájöttem, hogy ez a legnagyobb ajándék, amit saját magamnak is adhattam. Nem cipeltem semmilyen terhet a korábbi szexuális kapcsolataimból, és semmi sem tartott vissza attól, hogy szabadon szeressek.

22. Azzal, hogy nincs házasság előtti szex, nem terelődik el a figyelmetek azokról a gennyes sebekről, amelyek egy nap tönkretelhetik a kapcsolatokat. Arra koncentrálnak, hogy foglalkoztatok velük, mielőtt még nagyobb problémává válnának.

23. A várakozás arról szól, hogy igent mondok az igaz szeretetre és az áldozathozatalra, és ez nagyszerű lecke a házasság sikeréhez. A szeretet és az áldozatvállalás olyan döntés lesz, amit minden egyes nap meg kell hoznod, különösen azután, hogy kimondtad az igenedet az oltár előtt.

24. Soha nem akarnám a legcsekélyebb kétséget sem érezni afelől, hogy hiba volt odaadni magam valakinek a szexuális együttlétben – és ha tisztán készülök, nem is kell emiatt aggódnom.

25. Azzal, hogy várok a házasságig, tudom, hogy nem maradok túl sokáig egy rossz kapcsolatban pusztán azért, mert a szexuális együttlét által felszabadított hormonok miatt kötődöm a másikhoz. Találhatok egy olyan személyt, aki étellel telibbé teszi a szívemet, nem csak a kényelmesség érzésével tölt el.

26. Nem akarom átélni azt a fájdalmat, hogy mindenemet odaadom egy másik embernek a szexben, majd ez a kapcsolat véget ér, és amikor a jövőben találkozunk, az exem úgy viselkedik, mintha nem is léteznék, mintha nem lett volna semmi közünk egymáshoz.

27. Teljesen biztos akartam lenni abban, hogy az első férfi, akivel lefekszem, másnap reggel is ott lesz mellettem. És teljes szívvel bíztam abban, hogy az férfi, akit jól ismerek és aki előző nap fogadalmat tett nekem a barátaink és családaink előtt, ilyen lesz.

## 8. Meddőség és megoldások

### 8.1. Vélemények a mesterséges megtermékenyítésről

EVANGELIUM VITAE:

4. „Ez a nyugtalanító panoráma sajnos nem hogy szűkül, hanem egyre inkább tágul: a tudomány és technika fejlődésével nyíló távlatok az emberi méltóság elleni támadások új formáit hozzák, s közben – súlyos aggodalmakat keltve – körvonalazódik és erősödik egy új civilizáció, mely az élet elleni bűnök eddig ismeretlen és, ha egyáltalán lehetséges, a korábnál gonoszabb arcát mutatja: a személyes szabadság jogán a közvélemény széles rétegei igazoltnak látnak bizonyos élet elleni bűnöket, s ilyen föltételezés alapján nemcsak büntetlenséget, hanem egyenesen jóváhagyást követelnek az állam részéről ahhoz, hogy teljesen szabadon, sőt az egészségügyi rendszer ingyenes beavatkozásával hajthassák végre azokat.”

„Maga az orvostudomány, mely hivatása szerint az emberi élet védelmére és gyógyítására van rendelve, bizonyos szakágaiban egyre gyakrabban követ el személy elleni cselekményeket, így eltorzítja a maga arcát, ellentmond önmagának, és lealacsonyítja azok méltóságát, akik végrehajtják.”

14. „A mesterséges megtermékenyítés különféle módozatai is – melyek látszólag az élet szolgálatában állnak, s nem egyszer pozitív szándékkal végzik – valójában kaput nyitnak az élet elleni új támadásoknak. Eltekintve attól, hogy erkölcsileg elfogadhatatlanok, mert kiszakítják az életfakasztást a házastársi aktus emberi egészéből, ezeknek az eljárásoknak igen nagy hányada sikertelen: nem annyira a megtermékenyülés szempontjából, hanem mert az embrió fejlődése nem történik meg, s ezzel halálveszélynek teszik ki az éppen megfogant életet. Továbbá olykor a beültetéshez a szükségesnél nagyobb számban történik a megtermékenyítés, s az úgynevezett „számfözlött embriókat” elpusztítják vagy tudományos és orvosi kísérletekhez használják föl; valójában azonban az emberi életet egyszerű „biológiai anyag” szintjére fokozzák le, amivel szabadon rendelkezhetnek.”

SZEMELVÉNYEK<sup>24</sup>:

Dr. Robert Edwards, a lombikbébi program atyja

Dr. Kaali Géza, alapító, Kaali Intézet

Varga Erika, biológus, Róbert Klinika Meddőségi Centrum

Dr. Navratyil Zoltán jogász

## **8.2. Mi zajlik a gyermeket váró szülőknél?**

### *Miért?*

- Engem is Isten teremtett. Miért fosztott meg a lehetőségtől?
- Értéktelennek érzem magam, nőiségemben/férfiasságomban sérülök, mert nem tudom az életet tovább adni.

### *Miért én?*

- Keresztény házasságot kötöttem, tisztán mentem a házasságba és gyermekeket szeretnék?
- Nálunk a legjobb helye lenne egy gyermeknek.
- Miért oda érkezik egy gyerek, ahol a körülmények nem megfelelőek, az anya alkalmatlan, a gyermeket nem várták?

### *Minden áron vérszerinti gyereket szeretnék*

- A lombik vagy béranyaság is rendben van.
- Oké, hogy örökbe lehet fogadni, de az nem az én gyermekem, nem érzem magam képesnek arra, hogy befogadjak egy idegen babát.

Ezek az érzések, gondolatok, érvek érthetőek. Mégsem jogosítanak fel bennünket arra, hogy az élet továbbadásában Isten szerepébe lépjünk. Az ember érkezése akkor a legjobb, legbiztonságosabb, ha úgy történik, ahogy azt számunkra a Teremtő elgondolta.

## **8.3. Tények a lombikról – kapuk, amelyek megnyílnak**

A mesterséges megtermékenyítés során több embriót hoznak létre. A biológus választja ki azt a néhányat, amelyet beültetnek az anya szervezetébe. A többit vagy lefagyasztják, vagy megsemmisítik. Minden ilyen alkalom megfogant emberi életek elpusztításával vagy lefagyasztásával jár, ezért ez az eljárás nagyon komoly etikai kérdés.

Ellentmondásos:

- A méhen belül fejlődő magzatról az anya dönthet.
- A méhen kívül fogant embrióról csak a két szülő együttesen.
- A méhen kívül fogant embrióról beültetés és megtapadás után ismét csak az anya dönthet.
- A lombik eljárás adminisztrációjában a szülők tulajdonjogi (nem családjogi) szerződésben írják le, hogy az embrió mindkettőjük „tulajdona”. Ez már a szülők között is tárgyasítja a gyermeket.

- Ha beültetéskor a baba megtapad, létrejön a várandósság. Ettől kezdve a születésig csak az anyának van joga beleszólni a magzattal kapcsolatos döntésekbe. Az apa minden jogát elveszíti a gyerek védelme fölött.

### *A gyermek sorsa*

- Legjobb esetben a szülei fogják felnevelni
- Ha lefagyasztják, nem biztos, hogy túléli ezt az állapotot
- Ha időközben a szülők kapcsolata elromlik, nem sok esélye marad az életre
- Megrendelhetik a gyermeket meddő párok, egynemű párok, egyedülálló emberek béranya bevonásával.
- A gyermek elveszíti a lehetőségét annak, hogy a származásával tisztában lehessen.

### **8.4. Katolikus megoldások**

Van remény! A meddőség gyógyítására vannak etikus orvosi lehetőségek.

*Dr. Phil Boyle: Segítség a termékenységekben, a NEO FERTILITY<sup>25</sup>*

A NeoFertility dublini székhelyű, írországi termékenységi klinika, amely a termékenységi problémák kiváltó okainak feltárásával és kezelésével segíti a párokat a természetes fogantatás elérésében.

Magyarországon is elérhető kivizsgálás, gyógyítás, termékenységismeret. Ezek a módszerek a meddőség hátterében meghúzódó betegségeket, eltéréseket gyógyítják, és így hozzásegíthetik a párt a természetes gyermekáldáshoz.

### *Termékeny vagy!<sup>26</sup>*

A NaProTechnológiát Európa számos országában használják már évtizedek óta. Nagy örömünkre, néhány éve már Magyarországon is egyre többet lehet hallani erről a természetes helyreállító orvosi módszerről, amely a női szervezet által küldött "jelekre" hatványozottan odafigyel, és a női ciklussal összhangban, ezekre a biológiai "jelekre" építve diagnosztizál és gyógyít.

A Natural Procreative Technology segítségével hatékonyan feltárható és kezelhető a meddőség oka, ami hozzásegíti a párt egy természetes foganáshoz. Szeretnénk, ha ez a lehetőség országszert egyre szélesebb körben ismert és elérhető lenne a hasonló problémákkal küzdő párok számára, ezért is hoztuk létre ezt a legfontosabb tudnivalókat tartalmazó tájékoztató oldalt.

### *Családtervező<sup>27</sup>*

A CREIGHTON MODEL FertilityCare™ Módszer oktatói a biológiai jelzések megfigyelésére tanítják meg a nőket és a párokat. Ezen jelzések alapján határozhatók meg a termékeny és terméketlen időszakok, valamint a különböző egészségügyi problémák.

## **9. AKTIVITÁS AZ ÉLET VÉDELMEBEN**

Isten kérdése Káinhoz: Mit tettél?

Isten kérdése hozzánk: Mit tettél? Mit nem tettél? Mit mondtál és mit hallgattál el?

Káin válasza: Őrzője vagyok én testvéremnek?

A mi válaszunk: A lényeg, hogy én hogy cselekszem, a többieknek leleke rajta – őrzője vagyok én nekik?

Isten válasza: Igen

Mindannyian felelünk egymásért, rajtunk is múlik, hogy az élet vagy a haál kultúrája győzedelmeskedik a világban

## DOLGOZZATOK AZ ÉLET VÉDELMEÉRT!

### Tartalomjegyzék

KERESZTES ILONA: AZ ÉLET VÉDELMÉRŐL.....	1
1. Az élet keletkezése .....	4
2. Társadalmi gondolkodás az életről I. rész.....	4
2.1. A Biblia az emberi életről .....	4
2.2. Az Egyház tanítása az életről.....	6
3. Társadalmi gondolkodás az életről II. rész .....	8
3.1. Kivé a gyermek? .....	9
Gyermek és magzat (6-16. dia).....	9
Az egyes kultúrák hozzáállása a magzati élethez (17-20. dia): .....	10
A kereszténység álláspontja a magzati élethez kapcsolatban (21-26. dia).....	10
Ezen a szemléleten a feminizmus ideológiája változtatott. (27-33. dia).....	11
Az abortusz legalizálása és következményei (34-36. dia) .....	11
Az orvostudomány a méhen belüli fejlődéséről (37-49. dia).....	12
Életjogok Magyarországon és más országokban (50-51. dia) .....	12
Mit tehetünk? (54-84. dia) .....	13
4. A nem kívánt gyermek .....	13
4.1. Kommunikáció az élet védelmében .....	14

4.2.	Média az élet védelmében.....	14
	EGY ÉLET CSATORNA – az életmentő média .....	14
4.3.	Fontos filmek az életvédelemmel kapcsolatban.....	15
	Google baby .....	15
	October Baby .....	15
	Váratlan élet.....	16
4.4.	Váratlan baba – kommunikációs gyakorlat.....	16
5.	„Fogadj örökbe egy kismamát!” – a krízismegoldás harmadik útja ..	16
	Keresztes Ilona személyes tanúságtétele.....	17
	Háttér.....	18
	További szempontok az örökbefogadás kérdéséhez .....	20
	Mi veszélyezteti a szabad döntést? .....	21
6.	Abortusz – a gyermek utolsó napja .....	21
6.1.	Az abortusz módjai .....	22
6.2.	Posztabortusz szindróma (PAS) és az ítélet.....	23
	Az abortusz utáni lelkiállapot az anyában.....	23
6.3.	Abortusz túlélők.....	24
7.	Szerelem, párkapcsolat, szexualitás .....	24
7.1.	A párkapcsolat.....	24
	Mire adatott a szerelem? .....	25
	Mit kell elbírnia két ember kapcsolatának? .....	25
	Nagyszülőség .....	25
	Örökség .....	25
7.2.	Felkészülés a párkapcsolatra.....	26
	Önismeret mindennek az alapja .....	26
	A konfliktusokat nem oldja meg a szex? .....	27
	Szemérem, prűdéria, pornográfia.....	28

A „szerelem-hormonokról” .....	28
7.3. A tiszta készület oka és értelme a Humane Vitae és Evangelium Vitae enciklikák alapján	
29	
A házastársi szeretet.....	29
A házastársi szeretet jellemző vonásai.....	29
A szülői felelősség .....	30
Tisztelet a házaseslet célja és természete iránt .....	31
Két elválaszthatatlan szempont: az egyesülés és a termékenység .....	31
Evangelium Vitae.....	31
8. Meddőség és megoldások .....	34
8.1. Vélemények a mesterséges megtermékenyítésről.....	34
8.2. Mi zajlik a gyermeket váró szülőkben? .....	35
Miért? .....	35
Miért én? .....	35
Minden áron vérszerinti gyereket szeretnék .....	35
8.3. Tények a lombikról – kapuk, amelyek megnyílnak.....	35
A gyermek sorsa .....	36
8.4. Katolikus megoldások.....	36
9. AKTIVITÁS AZ ÉLET VÉDELMEBEN .....	36

---

### **Irodalomjegyzék és szemelvények:**

A tananyagban említett, a képzéshez felhasználható, de nyilvánosan nem elérhető szemelvények szerzői jogi oltalom alatt állnak. Ezeket a szemelvényeket írásban lehet elkérni a Gyulafehérvári Főegyházmegeyi Családpasztoráció irodájától, az **iroda@csalad.ro** email címen vagy a család.ro honlapon megadott egyéb kontaktokon. Ezek az anyagok szabadon nem terjeszthetőek, internetes felületen nem használhatóak. Kizárólag a családpasztorációs animátor-képzés alkalmával szabad őket felhasználni, melyre az átadás előtt írásos kötelezettséget is vállalni kell.

<sup>1</sup> A magzat fejlődésének csodálatos útja c. kisfilm

<sup>2</sup> <https://www.youtube.com/watch?v=pgyJHg-RQds>

<sup>3</sup> EVANGELIUM VITAE II. János Pál pápa enciklikája a püspököknek, a papoknak és diakónusoknak, szerzeteseknek és szerzetesnőknek, a laikus krisztushívőknek és minden jóakarató embernek az emberi élet sérthetlenségéről, 1995. március 25.

<https://regi.katolikus.hu/konyvtar.php?h=78>

<sup>4</sup> Élet és Biblia.pptx

<sup>5</sup> Társadalmi gondolkodás2\_Kié a gyermek.pptx

<sup>6</sup> Abortusz\_Nem kívánt gyerekek\_montázs\_Keresztes, rádióinterjú

<sup>7</sup> [https://www.youtube.com/@egy\\_elet](https://www.youtube.com/@egy_elet)

<sup>8</sup> <https://www.youtube.com/watch?v=smJLckMNpkY>

<sup>9</sup> Google Baby, izraeli-indiai-amerikai dokumentumfilm, 77 perc, 2009

<sup>10</sup> [https://www.youtube.com/watch?v=\\_io7mFnU8CY](https://www.youtube.com/watch?v=_io7mFnU8CY)

<sup>11</sup> <http://www.varatlanelet.hu/>

<sup>12</sup> Abortusz\_Jó hogy élek\_Kismama a CSVSZ folyosóján, rádióinterjú részlet

<sup>13</sup> [https://www.youtube.com/watch?v=0htVXjPH\\_9M](https://www.youtube.com/watch?v=0htVXjPH_9M)

<sup>14</sup> Abortusz\_Orvos Dr Bödecs Péter, rádióinterjú részlet

<sup>15</sup> PAS\_Anna1, rádióinterjú részlet

<sup>16</sup> PAS\_Anna2 rádióinterjú részlet

<sup>17</sup> <http://www.varatlanelet.hu/home/szinkronwerk2/>

<sup>18</sup> <https://www.youtube.com/watch?v=CD2R3dfDZzU>

<sup>19</sup> PAS\_túlélő\_Téglásy, rádióinterjú részlet

<sup>20</sup> <https://filmio.hu/film/soha-sehol-senkinek-13887244>

<sup>21</sup> Szerelem, összetartozás, élet.pptx

<sup>22</sup> HUMANA VITAE, VI. Pál pápa enciklikája a helyes születésszabályozásról, RÓMA, 1968

<https://regi.katolikus.hu/konyvtar.php?h=120>

<sup>23</sup> <https://777blog.hu/2023/10/04/27-nem-vallasi-erv-amellett-hogy-miert-varj-a-szexszel-a-hazassagig/>

<sup>24</sup> Fogantatás.pptx

<sup>25</sup> <https://neofertility.ie/>

<sup>26</sup> <https://www.termekenyvagy.hu/>

<sup>27</sup> <https://csaladtervezo.hu/>